

Tabo

BOG - NAROD - DOMOVINA

1974

EL FORTIN

Št. 5-6

TABOR je glasilo Združenih slovenskih protikomunistov • TABOR je last in vestnik Zveze D. S. P. B. Tabor • Mnenje Z. D. S. P. B. Tabor predstavljajo le članki, ki so podpisani od glavnega odbora Zveze. • Izdaja ga konzorcij. Predsednik inž. Anton Matičič. • Urejuje in odgovarja uredniški odbor glasila, za lastništvo Ivan Korošec, upravnik Božo Šušteršič.

—::—

TABOR is the voice of the Confederation Tabor of the United Slovene Anticomunists

—::—

TABOR es órgano de la Confederación Tabor de los Anticomunistas Eslovenos Unidos. • Director: Ing. Antonio Matičič, Ramón L. Falcón 4158, Buenos Aires, Argentina

—::—

Imprenta: Talleres Gráficos Vilko S.R.L., Estados Unidos 425, Buenos Aires, Argentina, T. E. 33-7213

—::—

Registro Nacional de la Propiedad Intelectual No. 1.210.293

—::—

Naročnina: Južna Amerika 40 pesov ley 18.188, odn. enakovrednost v dolarju; ZDA-Kanada-Evropa-Avstralija z navadno pošto 6 dol., z letalsko pa 10 dolarjev (ZDA)

—::—

Naročila, reklamacije, nakazila, dopise in ostalo pošto pošiljajte na naslov: inž. Anton Matičič, Igualdad 1110, José L. Suárez FNGBM, Poía. de Buenos Aires, Argentina. Telefon: 766-7513.

NAŠA NASLOVNA SLIKA

V juniju 1944. leta je ponosna slovenska Ljubljana vsemu svetu jasno in javno izpričala, da je protikomunistična in združena s svojim narodom v borbi za Boga, narod in domovino.

P O R A V N A J T E N A R O Č N I N O !

Svobodni sveta,
združite se!
Za Boga,
Narod, Domovino!

Mayo-Junio

BUENOS AIRES

Maj-Junij 1974

Ofensiva comunista entre los estudiantes

La lección que puede deducirse del pretendido IV CLAE que se celebró en la Habana es harto clara. Castro y los comunistas quieren no solo dominar, sino monopolizar el movimiento estudiantil latinoamericano. La creación de un organismo continental decidido por el Congreso recuerda la Organización Latinoamericana de Solidaridad establecida por la Conferencia Tricontinental.

Las irregularidades cometidas en la convocatoria y preparación de este CLAE, las maniobras multiplicadas por los comunistas para evitar que se les escapara el control fueron tan flagrantes y evidentes que los estudiantes demócratas de América latina denunciaron la superchería.

Pero esta firme posición de los estudiantes libres frente a la ofensiva comunista no es suficiente. Para obligar a Castro y a los comunistas a retroceder para afirmar el triunfo de las concepciones democráticas entre los estudiantes, éstos deben hacer un esfuerzo unitario mayor y manifestarse con resolución en los escrutinios universitarios. No siempre sucede así y puede afirmarse que muchos éxitos comunistas se deben a los errores de los demócratas, que no siempre saben superar sus divergencias (mínimas respecto de lo que les separa del totalitarismo comunista), ni votar en masa para elegir los representantes verdaderos de los movimientos libres.

No obstante la participación de los comunistas en los escrutinios de la Unión de Federaciones Universitarias de Chile, los demócratas cristianos triunfaron ampliamente gracias a su cohesión y a su sentido militante. Pero en otros lugares, los demócratas fueron derrotados por no contar con esa cohesión. En Lima, ganó un comunista pro chino en la Universidad de San Marcos, con tan escasa mayoría sobre el candidato Aprista que éste pudo haber ganado sin la división y las abstenciones. Igual aconteció en la Universidad de Caracas, convertida en una plaza fuerte de la extrema izquierda.

El caso de la Republica Dominicana ilustra la manera como pueden ganar los extremistas sólo por la indiferencia de los estudiantes demócratas: como el 42% de los estudiantes se abstuvieron, la FRAGUA de extrema izquierda ganó en el escrutinio. En las elecciones para delegados hubo cerca del 60% de abstenciones. Inútil decir porqué los comunistas triunfan a pesar de ser minoritarios.

Los estudiantes deben comprender que la división y la abstención son los peores enemigos del movimiento estudiantil democrata.

d. d.

OB OBLETNICAH

Vsako leto se naša zdomska skupnost meseca junija po vsem svetu spominja mučeniško pobitih, a nikoli premaganih slovenskih junakov. Vsako leto ponovno slišimo in čitamo mnogo o veličini njihove borbe in žrtev. V naši zgodovini so dobili pravo mesto in njihova žrtev ni bila zaman!

Ko se jih letos v „Taboru“ zopet spominjamo, naj njim v spomin poudarimo potrebo idejne borbe proti komunizmu, katera mora biti baza vojaške protikomunistične borbe.

Takrat, tj. 1945. leta, se je naša borba proti komunizmu s puško v roki sicer končala, borci-vojaki so takrat žrtvovali — že razoroženi — svoja življenja. In od tistega trenutka naprej se morajo boriti proti komunističnim lažem vojaki brez puške. To pa je za mnoge veliko težja naloga. Za zmago nad komunističnimi lažmi je potrebno mnogo prepričevanj in dokazovanj. Saj človeški razum le prerad naseda sladkim obljubam in zapeljivim geslom.

Ni ga bilo med nami, ki se ne bi hotel boriti proti okupatorjem naše domovine in sovražniku našega naroda! Toda takrat ni bilo vsem jasno, — kakor nekaterim še danes ni — za kaj se komunisti borijo. Potrebno je bilo dokazati — in to velja tudi še danes —, da je komunistična ideja zmotna in da je njena „znanstvena podlaga“ zasnovana na zlaganih osnovah. In tukaj, na tem polju se morajo boriti borci brez puške!

Marsikoga, zlasti takoimenovane šolane ljudi, so omrežila in zapeljala gesla o borbi za svobodo, katera pa v resnici ni bila nič drugega, kot borba komunistov za oblast po vojni in rezultat je še strašnejša sužnost. Toda prav od teh šolanih ljudi je narod pričakoval — a zaman — da mu bodo razkrinkali komunistične laži.

Krinka, ki si jo je nadel komunizem med vojno, je bila vse preveč prepričljiva in zapeljiva, pod okupacijo pa celo privlačna; a borba proti komunizmu nepopularna in „izdajalska“. Vkljub temu pa je slovenski

narod, čigar srčika ni nasedla varljivim besedam, ampak je na podlagi dejstev in pravih sklepanj sprevidela komunistične nakane, spoznal ob pravem času končni cilj „osvobodilne“ borbe, a zapeljanci so svojo zmoto ugotovili, ko je bilo že prepozno.

V vsaki borbi, ki jo hočemo uspešno končati, je nujen pogoj, da v njej tudi vztrajamo, sicer je posledica gotov poraz. Vztrajati v borbi, ki je po svoji naravi nujno dolgotrajna in kjer uspehi niso takoj vidni, je pač zelo težko in mnogo je neučakancev, ki vržejo puško v koruzo in se tako spremenijo v dezertarje, če ne celo v — sovražnike. Takih slučajev pri nas skoraj ni, toda vsak sam naj sam sebi izpraša vest in ugotovi: ali je še tako trden in odločen danes, kot je to bil, ko je vsemu svetu javno in jasno povedal in pokazal, da je protikomunist.

Vsak dan smo vsi priče, da je duhovna sila naroda izredno močan faktor v končnem obračunu s komunizmom.

Pred kratkim so iz Sovjetske zveze izgnali Nibelovega nagrajenca, pisatelja Aleksandra Solženicina. Verjetno je med nemi le malo tistih, ki poznajo njegove spise, verjetno le po časopisnih vesteh. Poznajo ga kot pisatelja, toda potrebno pa je vedeti, da je njegovo neustrašno nastopanje za humanost, človečanske pravice in svobodo, tisto, kar mu je končno priskrbelo sovjetsko „nagrado“: izgon iz domovine.

Naj navedemo samo nekaj njegovih misli, ki vsekakor zaslužijo tudi našo pozornost in naj bodo tudi mnogim od nas v opomin!

*“Počistite prah z vaših ur. Zastajajo... Odgrnite vaše
“težke okenske zaveses! Še slutite ne, da se zunaj svita. Ne vladaj
“da več nekdanje temno, kalno brezizhodno stanje...”*

*“Ni se treba sramovati zločinov, kadar je govora o njih,
“temveč kadar se godijo. Ne! Zločinov ni mogoče večno prikrivati. Resnice ni moč za vedno zatajiti...”*

*“Nikomur ni mogoče preprečiti poti resnice: in kadar je
“govora o resnici, sem jaz pripravljen tudi na smrt...”*

*“Naloga književnika ni, da brani ali kritizira to ali ono
“ono državno obliko... Književnik si mora izbrati univerzalne
“in večne teme, tajne človeškega srca in vesti; srečanje življenja s smrtjo... zakone človečnosti, a ne programa socialistično-realističnega strankarstva”.*

V svojih delih pa pravi, da je mesto razredne borbe potrebno zastonati medsebojno ljubezen in povezanost ljudi: *ne razredna morala, ki razdira duhovne stike med ljudmi, temveč etika, ki postavlja kot osnovo za ljudsko delo duhovne vrednosti.*

Zamislimo se ob navedenih mislih, primerjajmo jih z vodili naše borbe in vsi skupno bomo morali ugotoviti, da, čeprav v različnih krajih in drugih časih, so nam vsem skupne osnove: Bog — Narod — Domovina.

ZA 30- LETNICO GRČARIC

(Nadaljevanje)

Prišli so zadnji! Brigada, ki je bila določena za spreved so bili sami Gorenjci. Zbralo se je precej vaščanov, ki so nam prinesli cigarete, kavo, vodo, kruh in sadje, ter nas „pitali“ kot dojenčke. Prizor je bil nad vse ganljiv. Stare ženice in mlada dekleta so stale v vrsti in s solzami v očeh tešile našo žejo, lakoto in nas bodrile, naj ne obupamo, da je Bog z nami. Hvala mati, hvala sestre, smo dejali, molite za nas! Zbogom! so dejale in se morale za trenutek umakniti zaradi udarcev puškinih kopit podivjanih zveri.

Sedaj smo bili zvezani z bodečo žico in z vrvmi in naši bratje so se nokazali, kakšni junaki so. Pogumne slovenske matere in dekleta so ponovno prišle do nas in nas tolažile, čeprav so nekatere drago plačale svoje samaritanstvo.

Med množico se je popel na streho avtomobila član sovjetske misije in govoril pol ure. Zmerjal nas je z anglofili, kapitalisti, monarhofašisti. — slavo pa je pel rdeči armadi, komunistični partiji in Stalinu. „Sedaj bomo bili boj z nacizmom, potem pa pride na vrsto anglo-ameriški kapitalizem in ves svet bo rešen. Nastala bo zlata doba, „raj na zemlji“ pod vodstvom svetovnega komunizma!

Ura je odbila sedem, odzvonilo je k jutranji molitvi, mnogi navzoči so se odkrili. Tonček je odmolil Očenaš in Angelsko češčenje. Povelje za odhod. Tonček in zdravnik sta na čelu. Kam? Proti Kočevju! Množica ihti! Zbogom, zbogom, zbogom! Ustnice ji šepetajo: ne obupajte, ne obupajte! Žaljivke nisem slišal v Dolenji vasi.

Spreved se je pomikal zelo počasi. Komuniste to jezi, tolčejo, preklinjajo. Povezali so nas tako tesno skupaj, da smo razkoračeni mogli narediti komaj za čevelj dolg korak.

Komandant in komisar sta bila na konju. Neprijetna stvar v slučaju bega. Radi natezanja se mi je žica zajedla živo v meso, roke so mi temno-modro zatekle, izza nohtov je curljala kri. Pri drugih sem opazil isto, zato mi je bilo trpljenje lažje. Postajalo mi je slabo zaradi necirkulacije krvi. To je opazil komisar in me dal še bolj trdo zavezati, misleč, da simuliram. Zbral sem vse moči, stisnil zobe in molčal.

Na obeh straneh ceste so bili ostanki kapitulirane cesarske vojske. Vse razmetano, dva ubita vojaka sta ležala tam. To je opravila Tomšičeva brigada, ki je bila v zasedi in razoroževala Kočevsko in Ribniško posadko. V presledkih so v Kočevje vozili prazni kamijoni, ne da bi nas naložili na nje. Naša pot smrti nasproti je bila prava Kalvarija poškropljena s krvjo. V cestnem prahu sta se videli dve sveži, nepretrgani riži krvi, ki je kaplja-

la izpod naših nohtov, vročina in oblaki prahu pa so nam sušili že itak izsušena grla. Kraški svet je tukaj, ni vode!

Okoli desete ure dopoldne smo se odpočili v cestnem jarku. Nad nas prekroži nemško lovsko letalo in zaželel sem si smrti. Pa ni vžgalo. Poleg mene sedi partizanka, ki opazi moje krvave roke. Pravi mi, zakaj jo nisem prosil, da bi mi popustila žico. Odgovoril sem ji, da sem to storil, pa so mi še bolj zategnili. Neopaženo mi razveže globoko v meso zajedeno žico in me oprostí. S svojega čevlja vzame jermen in mi ga samo provizorično ovije okoli rok, tako, da sem roke lahko osvobodil, kadar se mi je zahotelo. Pripomnila je, da ne smem izkoristiti njene dobrote, ker bi v tem primeru šla njena glava. Zagotovil sem ji.

Prišli smo do neke hiše na samoti. Tam so nam dali vode, nato je bilo lažje. Proti Kočevju smo hodili s polževo naglico. Vso pot so nas tolažili, naj še malo počakamo, pa bomo rečeni te Golgotе.

Prihod v Kočevje

V mesto Kočevje smo prišli dne 11. septembra 1943 ob štirih popoldne. Tam je bilo vse polno italijanskih vojakov brez orožja. Sprehajali so se svobodno in nas zasmehovali. Oni, večrajšnji okupatorji, hodijo brezbržno po mestu in čakajo na odhod v Italijo. Med njimi so vojni zločinci, pa jih rihče ne kliče na odgovor. Pobiti talci, bombardiranje in požgane slovenske vasi! Vse to je bilo Italijanom odpuščeno, ker je bilo to v partizansko korist. Kdo pa so bili od Italijanov pobiti talci? Protikomunisti! Kdo je umiral po taboriščih? Protikomunisti! Katere vasi so požgali? Protikomunistične! Še Turjak boste pomagali zrušiti, potem pa bo končano vaše delo. To se je tudi zgodilo, ko so pri uničenju Turjaka igrali glavno vlogo italijanski topničarji. Nekaj bivših fašistov so partizani celo sprejeli v svoje vrste.

Samo mesto Kočevje je bilo močno zastraženo z bunkerji in z bodečo žico. Po ulicah patrole in strojnična gnezda, pri katerih so bili pobalini, stari 14 do 15 let. Tu smo bili deležni sprejema, kakršnega znajo organizirati samo proletarci. S koli in s poleni metrskih drv (klafter) je stala nahujskana drhal na ulicah, skozi katere smo šli. Kot na povelje so začeli kričati in biti kar po naših glavah, mi pa smo molčali kot grob. Ta sprejemni špalir se je vlekel vse od bloka do igrišča gimnazije, kjer so to vlogo prevzeli partizani, ki so iskali svoje žrtve.

Zbrali so vse civiliste okrog nas, ki so kričali „Smrt izdajalcem plave garde!“ Niso vsi kričali, nekateri med njimi so tudi jokali. Ta masa zahteva, da nas linča! Partizani nas ščitijo. Dali so nam prepečenca, vode in po eno cigareto. Zelo lep postopek, kajne? Vidite, tovariši, mi vas ščitimo pred ljudsko sodbo, mi vas ne bomo pobili, ljudstvo pa to zahteva od ogorčenja. Pripominjam, da garjevih prostitutk tudi tukaj ni manjkalo. Njih hinavsko izigravanje in zasramovanje je doseglo tu višek proletarske kulture. Saj

pa je bilo razumljivo to početje. Dosedanji kalabreški ljubčki se poslavljajo od njih iz mimoidoče kolone, ki se vrača domov v Italijo. Sedaj si morajo te prostitutke pridobiti novih simpatij pri vojski, ki je prevzela oblast.

Komunisti so prepoznali našega Jocota, ki je bil deležen težkih udarcev. Prepoznal ga je Franček Smole iz Cuzne vasi pri Trebnjem, ki se je predal s Srečkom vodu pri št. Joštu. Komisar Dolenjskega odreda Nace Majcen iz Mokronoga in Jerič ter tisti v fašistovski srajci, ki je ubil Joška Jakuša. Mačka in Vodiškega, prihajajo k nam, šepne Pavlin iz Suhadola. Ogledal sem si jih dobro. Vsi trije so bili v fašističnih srajcah z zavihanimi rokavi, s pogledi krvnikov. Nace in Jerič imata brke kot njihov malik Stalin. Iščejo in tudi najdejo mnogo znanih žrtev.

To so glave Dolenjskega odreda, sodniki, morilci. Ogledal sem si njihove, s kocinami porastle roke, katerih se je že držalo veliko nedolžne krvi. ogledal njihovo orožje, brzostrelke, pištole in nože. V teh rokah je torej usoda Dolenjske!

Odhod iz Kočevja

Povelje za odhod iz mesta Kočevja je bilo dano ob 5.30 popoldne po eno in polurnem zasramovanju in pretepanju. Kam? Nihče ne ve. Samo še sedem kilometrov marša imamo, pa boste rešeni, pravi komisar brigade. Sprevod zavije na levo po cesti proti Mozlju. Pobili nas bodo, nas je obšla slutnja! Skozi nahujskano drhal si prodira pot motociklist-kurir. Odda pismo komisarju. škoda, hudič, sikne, ko ga je prebral. Zavili smo nazaj v mesto. Drhal nas molče spremlja do gradu, samo par jih kriči. Kot blazna je tulila 50 let stara ženska: „Smrt beli gardi!“ Pa jo je partijec, ki je bil določen za našo stražo, popravil, „da smo mi plava garda,“ nakar je črnila lajno, vse dokler nismo izginili v grajskem dvorišču.

Ko smo šli od gradu, nas je neki moški fotografiral. Ta slika je bila objavljena v Vestniku, kar pomeni, da je bil ta fotograf naš človek. Grajska vrata s težkimi zapahi se zapro za nami.

Razvezali so nas in podelili po celicah, 35 v eno, ki so bile 3 metre široke in 5 metrov dolge in z enim oknom. Blazine so pobrali in prinesli slamo, v kateri je bila podtaknjena lovska puška dvocevka. Oddali smo jo stražarju.

Zapori „Osvobodilne republike“ so bili prazni. Nobenega fašista — vojnega zločinca ni bilo v vseh sedmih celicah. Neizpodbitni javni dokazi partizanskega sodelovanja z okupatorji, ki mora priti v zgodovino. Pečat barbarstva, pečat krvave revolucije. Nad odhajajočo kolono italijanskih zločincev ni padla niti ena zbadljivka, niti ne izpljunek, niti en udarec ali kričanje. Razjarjena množica ni zahtevala smrti ali vsaj pravično kazni. NOVA OBLAST CELO ŠČITI ITALIJANSKE KOLONE! Lažno masko Osvobodilne fronte si je zakrila, a spregledanci molčijo, ker sovrag preži za sleherno žrtvijo. Ob zarji rdeče svobode si želim smrti! Antikrist stopa v krvavi tempelj morije!

V celici št. 4 delajo seznam. Major, odredni zdravnik Kuhar, upa na rešitev. Kot angleškemu državljanu se mu ne sme nič hudega storiti. A ostali? Predložil bom seznam merodajnim, zavzel se bom za vas, da boste čimpreje rešeni. Jaz sem mu dal moje psevdonimno ime. Vedel sem, da bo prišlo v partizanske roke. In kaj je bila posledica? S pomočjo Zlatka so prepoznali vse, ki so se skrivali pod tujimi imeni. Zdravnik Kuhar je bil velika dobričina. Svoj obrok hrane je vedno podelil med mladoletnike, ostali sta mu le dve žlici tople vode. On je bil prvi zaslišan in takoj odveden neznan kam.

Zvedeli smo, da so Boruta nezavestnega odpeljali v Ribnico v bolnico. ker so ga zaradi zasliševanja hoteli spraviti k zavesti, pa je čez dva dni podlegel ranam.

Straža v zaporu

Komandir — žandarmerijski narednik, namestnik žandarmerijski podnarednik Petrič, brat mirnopaškega župnika, oba v službah pri Italijanih, sedaj pri OF. komisar — partijec budno pazi na vsak migljaj. Prvih 14 dni ne govori veliko, ali vedno poroča komandantu mesta, ki je dal vse razen podnarednika Petriča razorožiti in 13. oktobra 1943 likvidirati. V zameno so prišli drugi, zveri v človeški podobi, organi državne varnosti — oznovci.

Zasliševanje

Zasliševanja so se vršila večinoma ponoči, včasih po vso noč in po večkrat. Spanja nismo poznali. Prvi je bil Strniša, drugi Marinčič Rudolf, tretji Vošnjak Tonček itd. Po vrnitvi od zasliševanj so jih dali v tretjo prazno celico, kasneje v prvo. Tem so se priključili: Milanović, Malovrh, Lisac, Konečnik, Končan, Tomažič, Kien, Stepec, Murn, Mihelič, Capuder, Habič, Jesenovc, Jerman, Bačnik, Mavec in Not. Cigota, Balanta in Jocota je izdal bivši partizan iz Kambičevega štaba, kateri se je predal Balantu pod Gorjanci. „Zlatko“ se je klical. Njega in Gabrijela Jesenovca, ki se je izdal, da je v odredu vohunil za partizane, so po zaslišanju odvedli v novi Dijaški dom. Tam sta ponoči razrezala odejo, jo zvezala skupaj, se po njej spustila z drugega nadstropja in pobegnili. Jesenovcu se je posrečilo priti do Iga. tam so ga ujeli in ubili. Zlatku se je utrgala odeja, pri padcu si je zlomil levo nogo, a se je kljub temu priplazil do sosednje vasi, kjer so ga ujeli in pripeljali nazaj v hodnik zapora. Ležal je na golem betonu brez zdravniške pomoči. Noč in dan je vpil zaradi bolečin. Za izdajo so mu obljubili svobodo. Delil pa je usodo ostalih 12. in 13. oktobra v Mozlju.

Jocotovo zasliševanje: Jože Stepec (Baselj), rojen aprila 1918, Migovska gora, Mirna. Joco, v katerih borbah si bil? Povsod me je bilo dovolj! Koliko partizanov si ubil? Kolikor sem jih videl! Koliko nabojev si izstrelil. Kolikor sem jih imel. Ali veš, kaj te čaka? Kroglja v glavo! Podpis: Jože Stepec. Bil je junak in kot tak je šel tudi v smrt! (Sledi)

Hlapčevanje – slovenska tradicija

(Nadaljevanje)

Izza časa kraljeve diktature se spominjam, kako je mojega očeta — klerikalnega župana — vedno zasledoval poveljnik orožniške postaje v Dobrniču, Slovenec Zemljak. Potrudil se je celo, da je šel na Dobravo, kjer je bilo vaško „žegnanje“, ker je pravilno računal, da bo tam prišel „separatizem“ na svetlo. Iz zvonika je res visela velika slovenska zastava na koncu droga s slovenskim pušeljcem. Žandarja se nista ustavila pri cerkvi, ampak sta prišla naravnost k mojemu očetu. G. Zemljak in moj oče pa sta se tako bojevito razgovarjala, da očeta nisem nikoli prej videl tako razburjenega. Spominjam se, da je zabrusil žandarju: „Ta zastava je visela iz tega zvonika v nemški Avstriji; v bratski Jugoslaviji pa je prepovedana...“! Končno je pristal na žandarjev ultimatus: „Odstranite zastave Vi, ali pa jo bova midva in je ne boste več videli...!“ Rekel je fantom, da naj zastavo umaknejo, „da bodo hlapci dali mir!“...

Spominjam se tudi, da je bil hud nasprotnik Orjunašev in da sta bila s tedanjim županom g. Bulcem na Mirni na Dolenjskem v političnih laseh. G. Bulc je kot član Orjune v Trbovljah ustrelil nekega delavca. Med revolucijo je bil OF-ar; njegova sinova partizana. „Tovariš“ Marko Bulc, vodilni slovenski komunist v Beogradu, je sin fašističnega očeta. Oče fašist, sin komunist, cilj pa je vedno eden in isti: oblast za vsako ceno; tudi za ceno političnih umorov. Oblast pa izhaja iz — Beograda.

Smo Slovenci res enakopraven narod v Jugoslaviji? Zakaj se slovenščine ni uporabljalo južno od Kolpe? Recimo, da Srbi in Hrvati le najdejo kompromis in rešitev Srbo-hrvatskega pitanja, kam se bosta obrnila srbski in hrvaški imperijalizem? Prvi v Makedonijo in drugi v Slovenijo. Prvi znaki so že tukaj cerkveno-pravnega značaja, predhodnika političnega. Rešitev spora med „južnimi brati“ je za Slovence lahko nevarna. In če Hrvati dosežejo svojo državo? Ako se jim pridruži Slovenija, bo prišla iz dežja pod kap. Izhod je samo eden: Samostojna Slovenska država!

Dokler pa Slovenci ne bomo imeli svoje države, bomo samo ena izmed pokrajin, pa če se že ta imenuje Dravska banovina, Ljubljanska ali socialistična republika Slovenija itd. Dokler ne bomo imeli svoje države, tako dolgo ne bomo priznani kot narod, svoji gospodarji, temveč smo samo najemniki na teritoriju, ki so ga izpraznili Longobardi!

Slovenska zastava ni bila samo sporna zadeva za slovenske hlapce v stari Jugoslaviji. V komunistični Jugoslaviji so bolj „strpni“ in so na slovensko zastavo napackali peterokrako rdečo zvezdo, simbol internacionalizma. Slovenska zastava brez rdeče zvezde, je za slovenske rdeče hlapce isto

kot nekdanjim žandarjem, ker predstavlja simbol, pod katerim smo se borili Slovenski domobranci!

Toda gonja proti čisti Slovenski zastavi, ni ostala samo v L. R. Sloveniji, ampak so jo režimski hlapci iz domovine prenesli celo v Severno Ameriko, ne samo v Slovenske narodne domove, ki so jih zgradili stari izseljenci, ampak celo v cerkvene dvorane, zgrajene z žulji politično-ideološke emigracije.

Zgodilo se je, da je oseba iz domovine, kot gost v domu Sv. Gregorija Velikega, vrgla po tleh slovensko zastavo... V drugem primeru je slovenski političen emigrant, univerzitetni profesor umaknil slovensko zastavo brez zvezde pred nastopom gostov iz domovine. (Ne vem, kaj bi rekli — nekdanji „klerikalci“, če bi vedeli, kaj delajo njihovi otroci v svobodni tujini. V grobu bi se obrnili...) pred njihovim kulturnim nastopom.

Človek že razume ljudi iz domovine, ki ne poznajo olike civiliziranih ljudi, da se kot gostje dostojno obnašajo. Kar človek ne more sprejeti je dejstvo, da se svobodni ljudje uklonijo zahtevi (in te zahteve po odstranitvi zastave ali izobešanja one z rdečo zvezdo niti zahtevali niso) hlapcev, ki ne prinašajo kulture in pozdravov iz domovine; temveč izkoriščajo kulturo, domovino in sentimentalnost izseljencev in zdomcev za interese svojih gospodarjev in osebnih koristi v dolarski obliki. Ali smo Slovenci v svetu res že čisto brez karakterja, da kaj takega dovolimo? In da gostom jasno ne povemo: ako hočejo nastopiti in si napolniti žepa z dolarji, se bodo obnašali kot gostje in se pred njimi ne bo umaknilo zastave. V obratnem slučaju pa lahko gredo brez dolarjev!

Res je, da smo Slovenci dobili veliko v stari Jugoslaviji, česar prej nismo imeli. Tudi v današnji Jugoslaviji imajo več, kot smo imeli prej. Vse to in še več bi pa lahko imeli tudi brez revolucije in Tita. Po zadnji vojni so tudi Koroški Slovenci dobili več, kot so imeli prej, namreč slovensko gimnazijo. Dobili bi pa lahko mnogo več, ako bi vodilni Koroški Slovenci hoteli sodelovati (kolaborirati) z okupatorjem, v tem primeru z Angleži, s katerimi niso hoteli sodelovati, ker je edina organizacija Koroških Slovencev, komunistična Osvobodilna Fronta, v kateri so sodelovali tudi katoličani, bila na celi črti proti sodelovanju s „kapitalističnimi imperialisti“. Le peščici „Belogardističnih izdajalcev“ beguncev, ki so sodelovali z Angleži, se lahko Koroški Slovenci zahvalijo za tisto, kar so dobili od proti Slovincem orientiranih Angležev.

Torej: ako Slovenci nimamo druge izbire, kot da si samo izbiramo gospodarje, potem je — vsaj trenutno — najboljša izbira v Jugoslaviji. Vsak samostojen najemnik ne sovraži svojega gospodarja, ampak stremi za tem, da se osamosvoji, četudi se zaveda, da v svoji hiši ne bo brez problemov. Ni važno če je dom velik; važno je, da je tisti, ki v njem živi svoj gospodar. In to je tisti „separatizem“, katerega noben lastnik hiše ne bo vsilil

svojemu najemniku, ker ima od njega koristi. V obratnem slučaju, pa ga bo s prvim dnevom pognal na cesto.

Z drugo besedo: Kdor je proti Jugoslaviji, mora biti za suvereno Slovensko državo. Ker če je samo proti Jugoslaviji in ne za Slovensko državo; potem tak človek nima poštenih namenov in je samo anarhist.

Vsakdo pa, mislim, razume, da mali narodi nikoli ne odločajo o svoji usodi; temveč o njihovi usodi vedno odločajo interesi velikih in zmagovitih. Če in v kolikor, kaj dosežejo mali narodi, je zasluga nekaterih posameznikov iz teh narodov, ki so iz kakršnegakoli že razloga mogli dobiti simpatije velikih in odločujočih političnih oseb in, če interesi istih niso v nasprotju z njihovimi bodočimi interesi, potem milostno naklonijo svobodo malim narodom računajoč, da morajo v bodočem konfliktu slediti njihovim ciljem iz enostavnega razloga, ker so oni očetje njihove samostojnosti.

Slovanski narodi pa zastoj čakajo, da jim bodo „Nordijci“, pomagali do svobode, samostojnosti in združenja, ker v tem primeru bi Nordijci izgubili vodstvo sveta. Slovanski narodi pa si itak ne vladajo sami. Vzemimo samo za primer: Poljaki so imeli svojega Pilsudskega, ki je bil Litvanec. Rusi — carica Katarina je bila Nemka! Zadnja vodilna carica Aleksandra isto! Kerensky, je bil ruski Jud! Trocky, isto Jud! Lenin je bil po materi strani Nемец, po očetu Tatar! Stalin — Georgijec (Turk), ki je rasel v dobi fanatičnega sovraštva Georgijcev do Rusov! In Brežnjev? Njegovi rojaki trdijo da je — Jud! In Slovani? Ne samo kje so naše meje, temveč tudi, kje so naši voditelji???

Kljub temu, da je malo upanja za slovansko slovo in bodočnost, ter za Samostojno Slovenijo je nujno in prav, da se o tem razpravlja in upa v boljšo bodočnost, brez upa zmage. Življene je boj! Mir je samo na pokopališčih. Mir, ki ga vsi na vsa usta oznanjajo, pa je samo drugačen način boja. Vprašanje je samo: Kontroliranje posameznika, strank, skupin itd. v tem boju za „mir“!

Da se borci za mir ne spremenijo v barbare, je civilizacija ustvarila zakone in kultura svoje meje. Ne prvi, ne drugi pa ne ustvarjajo ničesar, da njim ni v korist. Nad vsem tem pa je družba sama postavila železen zakon oligarhije.

Odbor Slovenskega zavetišča

ima v prodaji slovenski prevod

„MARTIN FIERRO“

Vsaka slovenska hiša naj ima slovenski prevod

Cena 60 pesov.

Z nakupom podprete zavetišče

Beseda soborcem v Argentini

Ko je 1966. leta g. Milan Zajec obiskal Argentino, je g. Zdravko Novak poslal na trak posneto poročilo borcem v Argentini. Iz tega poročila objavljamo del, ki se nanaša na razvoj v organizaciji in na politično življenje Slovencev v Združenih državah Severne Amerike. (Op. ur.)

Politično življenje

V ameriško politično življenje se v prvih letih novonaseljenci nismo vtikali, ker nismo bili državljani in zato tudi nismo imeli volilne pravice. Po petih letih bivanja je pa večina novonaseljencev po predhodnem izpitu dobila ameriško državljanstvo in gre večina tudi na volišče. S seboj smo pa prinesli iz Evrope vsak svoje politično prepričanje. V Združenih državah Amerike je glavno vodstvo Slovenske ljudske stranke in v nekaterih krajih ima stranka svoje krajevne organizacije, znane pod imenom Slovenska krščanska demokracija. Praktično politično življenje je obsegalo ribarjenje med pristaši SLS in Stražarji. To ribarjenje je bilo vse bolj umetno ustvarjeno od nekaterih hiperpolitikov dočim so ljudje v splošnem to ribarjenje zavračali. Vkljub temu smo le dobili, da so eni pripadali bolj na eno, drugi pa na drugo stran. Ta borba je bila nekako taka, kot pred drugo svetovno vojno med klerikalci in liberalci v domovini. Drugega uspeha ta borba ni imela kot to, da smo se med seboj razdvajali. Če smo hoteli nekoga onemogočiti, smo ga enostavno krstili za Stražarja in mož je bil onemogočen. Velike grehe smo delali v tem oziru zlasti proti osmi božji zapovedi, ki pravi da ne smeš o bližnjem nič slabega govoriti in proti ljubezni do bližnjega. Vkljub temu smo drug z drugim shajali v toliko, da je šlo naše slovensko kulturno življenje še kar po zadovoljivih poteh dalje.

Društvo slovenskih protikomunističnih borcev

Preje tega društva nisem omenil in se bom sedaj pri nem nekoliko več zadržal, ker Vas bo to gotovo najbolj zanimalo. Ustanovljeno je bilo leta 1955 na pobudo bivšega domobranskega kapetana inž. Francea Gruma.

Naivečja potreba po društvu in borčevski organizaciji so bili domobranski invalidi in bolniki ter vdove in sirote zlasti vrtnjenih domobrancev. Ovir ob ustanovitvi je bilo veliko. A smo prodrli, zmagali in dosegli ustanovitev društva in zveze društev. V clevelandskem društvu, ki je številčno najmočnejše, so bila stalno trenja in sicer zaradi tega, ker so nekateri hoteli spraviti društvo, da bi bilo odvisno in pod okriljem SLS vkljub temu, da je bilo društvo ustanovljeno kot nepolitično, ki se ne vtika v politično zadeve in je indiferentno, kako je članstvo politično orientirano.

Tisti, ki so pri nas v Ameriki, zlasti v Clevelandu, kjer je naša največja slovenska naselbina, delali stalne zdrahe in razdvajali ljudi in enotnost slovenske ideološke emigracije, so bili pripadniki SLS, ki so hoteli dominacijo nad slovensko ideološko emigracijo. Na vsakem občnem zboru naše-ga društva so izzivali preprire, da delo ni šlo nikoli složno od rok. Vedno so pretehtavali, koliko je v odboru njihovih pripadnikov, koliko strazharjev, koliko nevtralecev. DSPB se nikoli ni vtikalo v kaka politična vprašanja ali tehtalo člane, kateri politični stranki pripadajo, ker je bilo društvu nepolitično. Kakor so ovirali ustanovitev društva, tako so po ustanovitvi hoteli za vsako ceno društvo spraviti pod svoje strankarsko okrilje. Ti ljudje mislijo, da so še vedno v domovini kot župani, občinski odborniki ali funkcionarji stranke. S časom naprej še niso napravili niti enega koraka. Njihovo rovarjenje je prišlo do vrhunca na izrednem občnem zboru DSPB v Clevelandu 29. februarja 1964. Kakor Vam je znano, se je spor pričel pri Vas v Argentini pri „Vestniku“ v katerem je dr. Bajlec objavil članke o Narodnem odboru in o društvu domobrancev.

Med drugo svetovno vojno in komunistično revolucijo smo imeli v Sloveniji na eni strani okupatorja najprej Italijane, potem Nemce kot vidno oblast nad Ljubljansko pokrajino. Na drugi strani pa ilegalno vodstvo, ki je našo oboroženo borbo proti komunizmu hotelo voditi s političnega vidika. Pri tem je bilo seveda marsikaj zgrešenega in se je po njihovi krivdi končalo tako, da smo morali plačati večji krvni davek, kot bi bilo sicer potrebno. Doživeli smo več tragedij, med katerimi je bila največja Vetrinjska tragedija. Vsem tistim, ki so ilegalno politično vodili zlasti Ljubljansko pokrajino in marsikaj nepravilnega zakrivilili jim sedaj ni po volji, da bi se pisalo o dogodkih tistega časa. Hoteli so o tem molčati, če bi bilo treba. Iz tistih nekaj pojasnil, pa so sami hoteli povedati po svoje. Ko je ZDSPB izdala knjigi „Vetrinjska tragedija“ in „Svoboda v razvalinah“ je bilo v njih marsikaj, kar jim ni bilo po godu in kar bi jim lahko vzelo ugled. Ker tedanji urednik „Vestnika“ ni hotel objaviti popravkov in dopolnitev k dr. Bajlečevim člankom, je dobil nezaupnico od strani Zveze in prav tako tudi od strani borcev samih. Bil je razrešen kot urednik. Te razrešnice pa ni hotel sprejeti. Začela se je borba za odstranitev iz borčevske organizacije vseh, ki niso hoteli ploskati na vse tedanje delo urednika „Vestnika“. Bili ste priča dramatičnega občnega zbora v Buenos Airesu. Slični občni zbori so se potem ponovili in uprizorili tudi v Torontu in v Clevelandu. V Clevelandu spor ni nastal spontano na občnem zboru samem, ampak je bil umetno pripravljen samo z namenom, da bi bil sklican izredni občni zbor, na katerem so ljudje od SLS hoteli izvoliti odbor, ki jim bo po volji.

V tistem času, v jeseni leta 1963., smo imeli borci dvoje glasil: „Vestnik“ in „Vestnik borcev“. ZDSPB je odločila, da je glasilo Zveze „Vestnik borcev“. Društvo v Clevelandu je naročilo poverjeniku za list.

da sme na stroške društva članom in naročnikom razpošiljati samo „Vestnik borcev“. Ker se pa poverjenik tega ni držal in je na stroške društva razpošiljal tudi „Vestnik“, je društvo v Clevelandu njega razrešilo funkcije poverjenišтва. Pri tem je sedaj važno to-le: poverjenik za glasilo borcev ni hotel sprejeti odločitve društva, da se mu vzame poverjenišтво in s tem je nastal spor. Ali bolje povedano: razdirači in intriganti so to porabili, da so zaneli spor. Zahtevali so od predsednika društva SPB, gospoda Milana Zajca, da skliče izredni občni zbor, ki naj odloči, ali je poverjenik kriv, da se mu odvzame funkcija poverjenišтва ali ne. Gospod Milan Zajec je bil osebno proti temu, odbor društva pa je sklenil, naj se skliče izredni občni zbor. Občni zbor je bil sklican za soboto, 29. februarja 1964. Do občnega zbora pa so bili intriganti na delu. Med člane, med člani je bilo veliko ljudi, ki nikoli niso bili borci, so raztrosili vest, da je bil poverjenik izključen kot član. Posebno trije so si razdelili funkcije intrigantstva in hujskali na vse strani. Ker so računali s tem, da odbor v tej zadevi ne bo dobil zaupnice, so pripravili listo za nov odbor. Najeli so hujškače, ki naj bi na občnem zboru delali nemir članstvu so lagali po svoje, vsakemu drugače, tako da je bil položaj vedno bolj zapleten in nejasen. Na občnem zboru samem predsedniku soboreu Milanu Zajcu niso pustili do besede, ker je hotel pojasniti, čemu je bil sklican izredni občni zbor. Seveda, ko bi predsednik povedal, kako je v resnici s tem sporom bi bilo popolnoma nekaj drugega, kakor so intriganti s svojo demagogijo spravili med ljudi. Nastopili so najeti razgrajači in zahtevali, da naj se voli predsednika občnega zbora. Za to mesto so že predhodno najeli urednika „Ameriške domovine“, ki je bil na občnem zboru za to mesto predlagan in je to nelepo nalogo tudi prevzel. Potem je pa on po svoje pojasnil vso zadevo spora. Vkljub protestu borcev, da to ne odgovarja resnici, so bili borci proglašeni za tiste, ki delajo nemir na občnem zboru. Predlog je bil dan na glasovanje. Izglasovano je bilo, da poverjenik ni zakrivil nobene nepravilnosti in zato je bil sklep odbora DSPB neumesten. S tem je odbor dobil nezaupnico članstva. Pri tem je treba omeniti še nekaj. Vsi tisti, ki se osebno niso mogli izrednega občnega zbora udeležiti, so lahko dali pismena pooblastila kakemu drugemu članu, ki je zanje glasoval. In to je na občnem zboru odločilo. Večina tistih, ki so izdali pismena pooblastila, niso vedeli za kaj se bo na občnem zboru šlo. Ker je odbor odstopil zaradi nezaupnice, so intriganti prišli do naslednje točke — to je bilo tisto, za kar so izredni občni zbor zahtevali — na volitev novega odbora. Ta odbor je bil dejansko tudi izvoljen. ZDSPB pa je volitve razveljavila kot nelegalne, ker niso bile na dnevnem redu izrednega občnega zbora. Na izrednem občnem zboru se sme razpravljati in sklepiti samo o tistem nujnem predlogu, zaradi katerega je izredni občni zbor sklican.

Pol leta kasneje pa so borci na rednem občnem zboru ZD v Torontu 1. septembra 1964 lepo pustili zdrabarje, demagoge in intrigante ob strani in organizacijo borcev postavili na nove temelje in ji dodali ime TABOR.

Tisti, ki so spor pripravljali in mislili, da so na izrednem občnem zboru nekaj velikega dosegli, so strmé obstali, ko so videli, da so domobranci svojo poslednjo bitko častno privedli do zmage in vse nebores in intrigante potisnili ob stran. Slovenska ljudska stranka pa bo morala, rada ali nerada, vsem svojim grehom, ki jih je naredila med vojno in revolucijo v Sloveniji, dodati še ta greh, da je razdvojila ideološko emigracijo v Argentini, Združenih državah in Kanadi.

V Clevelandu sta tako predsednik SLS in predsednik krajevne organizacije krščanskih demokratov izjavila, da stranka pri tem sporu nima robenega opravka in niti ni razkola v ideološki emigraciji. Mi bi dejali, da je ta trditev resnična. Stranka uradno ni nikoli niti pripravljala spor, niti ga ni izvedla, niti nobenemu funkcionarju stranke naročila, da naj napravi kake reforme v organizaciji borcev. Vendar mora to krivdo stranka nositi. Reforme v organizaciji so hoteli izvesti člani stranke v imenu stranke ali vsaj v senci stranke. Ugotavljamo, da je bil povsod spor izveden po posameznikih stranke, ker so hoteli veljati kot voditelji stranke in ideološke emigracije. Stranka je vedela za njihovo razpoloženje. In ko je iz reforme nastal spor in polomija, je stranka požrla in izjavila, da pri tem ni udeležena.

Na tihem je bila stranki reforma po godu, sicer bi morala stranka ob taki važni zadevi kot je bila reforma v organizaciji borcev poprej sklepati in potem podati izjavo, ali se reforma izvede ali ne. Vsi ti reformatorji so se dali zapeljati svojim bolnim ambicijam. Ko je urednik „Vestnika“ prišel z reformo v Argentini, so hitro še po drugih krajih dobili korajžo, ker niso hoteli biti manjši od njega.

Kristus pravi: „Kdor bo veter sejal, bo viharje žel!“ In to se je pri tem sporu tudi zgodilo.

V Clevelandu je bil višek njihovega razdiralnega dela. Pokazalo se je, da je nesložnost v slovenski ideološki emigraciji njihovo delo. Ne samo, da sami niso ničesar naredili, ampak so bili vsem, ki so hoteli med slovensko emigracijo delati, velika ovira in cokija. Vsakega, ki se je pojavil in so videli, da je zmožnejši od njih, so oblatili in onemogočili samo zato, da bi njih ne napravljali majhne, ker so hoteli ostati voditelji. Krivda Slovenske ljudske stranke in njihove inteligence je v tem, da niso preperečili namenov prenapetežev ali pa jih postavili pred razsodišče. Slovenska ljudska stranka je zaradi tega izgubila skoro vse pristaše in prijatelje, vsaj v Clevelandu. Tisti, ki so jim še ostali zvesti, pa gotovo ne vedo, s kakšnimi nemoralnimi sredstvi so se intriganti zagnali v društvo borcev. Sokrivi in obsodbe vredni so pa tudi tisti, ki so jim vse podrobnosti in triki znani, ki so ideološko emigracijo razdvajali, pa vkljub temu ostanejo na strani stranke in s tem protežirajo in zagovarjajo vse uničevalno delo nekaterih ljudi. V strankinem zadržanju vse kaže vso njeno moč in slabost,

ker misli da bo propadla, če se iznebi intrigantov ali pa je morda intrigantstvo del njene miselnosti.

Posledice spora v Clevelandu so porazne. Porazne še vedno, še danes, po skoraj triletnem sporu. Primerjamo jih lahko opustošenju, ki ga naredi neurje na polju, ali eksplozija v tovarni, ali požar na vasi. Vključno temu, da smo bili pred sporom zaradi delovanja intrigantov vedno malo v lasch, smo vendar drug z drugim shajali. Naša društva so uspevala. Imeli smo dovolj kulturnih prireditev, danes pa imamo samo še veselice in plesne zabave. Po sporu je na mah vse kulturno življenje prenehalo, ker so se ljudje razdelili in niso hoteli prihajati skupaj in se ponovno pripraviti.

Društvo SPB zopet na pohodu

Po prestani bitki se je DSPB hitro opomoglo, ker ni bilo med nami ljudi, ki so razdirali in intrigirali. V letu 1965 je Zveza priredila s sodelovanjem clevelandskega društva proslavo 20-letnice Vetrinja. Uspeh je bil velik — nad vse pričakovanje. V spomin na proslavo smo izdelali film in izdali spominski zbornik. Oboje ste v Argentini gotovo že imeli priliko videti. Na Slovenski pristavi pri Clevelandu, kjer smo spominsko proslavo izvedli, je poseben odbor zgradil spominsko kapelico v spomin vsem padlim borcem in vrnjenim domobrancem. Kraj, kjer kapelica stoji, smo čiva zlasti veliko kočevskih borcev. V tej kapelici se vsako leto daruje ob spominski proslavi sv. maša za padle borce.

Delo za naše glasilo

Z ustanovitvijo pomožne uprave našega glasila „Tabor“ nismo samo uredili uspešno dostavo glasila borcem, ampak smo ist postavili tudi na dobro finančno podlago, ker je vsa naročnina tako v ZDA kot v Kanadi pobrana in smo jo mesečno odpošiljali glavnopravi v Argentino.

Zgodovinski referat je letos izdelal in razposlal vprašalne pole vsem borcem, da bomo tako dobili vsaj nekaj gradiva o našem domobranstvu in borbi proti komunizmu.

Clevelandsko društvo SPB se je precej ustalilo v svojem delu. Vsako leto priredimo proslavo na Slovenski pristavi, imamo spomladansko in jesensko zabavo, da dobimo dohodke za socialni sklad. V zimskih mesecih pa društvo prireja predavanja za člane.

Odbor ZDSPB TABOR ima pred seboj še mnogo in velikih nalog, ki jih bomo s pomočjo in podporo članstva izvedli v korist našim invalidom in v borbi proti komunizmu.

Upamo, dragi soborci iz Argentine, da ste ob tem našem opisu dobili vsaj medlo sliko o našem delu v Združenih državah.

Ko Vas, dragi soborci, pozdravljamo v imenu Glavnega odbora zveze

in v imenu vsega članstva, Vam želimo prav vesele božične praznike in vse dobro za novo leto 1967.

Želimo Vam mnogo uspehov pri Vašem delu. Zahvaljujemo se zlasti tudi konzorciju, uredniku in upravi našega glasila „TABOR“, ki je po vsem trudu na dostojni višini.

Ostanimo zvesti idealom, ostanimo borci proti komunizmu dokler domovina in svet ne bosta v popolni svobodi. Vedno imejmo pred očmi naše geslo:

BOG — NAROD — DOMOVINA

Fr. G.

Tema za razmišljanje

Če kdaj, je potrebno, da se v tem času poglobimo sami vase in skrbno analiziramo vse, kar se okoli nas dogaja.

Svodobni svet vedno globlje in globlje pada v močvirje uživanja; skrajna levica pa perfidno in načrtno razpleta svoje mreže, zavedajoč se, da je prišel njihov čas. Resen človek pa se v strahu sprašuje kako dolgo še bo laž, prevara in materializem gonilna sila modernega človeka.

Medtem, ko Zapad rapidno propada opažamo razpoke v zasužnjenem svetu. Trpeči človek misli, živi in dela ter žrtvuje za tiste ideale za katere ga je Stvarnik namenil. Prav v teh zmedenih časih, ko se zdi, da je že vse izgubljeno, vstajajo novi klicarji svobode, klicarji resnice in pravice. Duh ne materija bo rešila človeštvo pred poplavami modernega časa, tako nas opozarjajo velikani izza železne zavese.

Levičarski tisk in vsa njihova propaganda ne more zamašiti glasov klicarjev kot so *Aleksander Solženicin* in njegovi sovrstniki. Ti so resnični klicarji svobode, ki nenehno vpijejo in prikazujejo svetu, kaj je zmaterilizirana družba brez duha in duhovnih vrednot. Solženicin se ni ustrašil žrtev in ne posledic, ki so nujno sledile, pogumno je zavpil v svet resnico o modernem komunizmu, ki ni prav nič drugačen kot je bil oni, katerega smo mi spoznavali med zadnjo vojno in revolucijo.

Te dni je izšla tudi knjiga znanega strokovnjaka *J. Epstein-a*, v kateri pisec dokumentarično prikazuje vso nezrelost Zapada in njih zločin, ko so po vojni nasilno vračali deset tisoče v komunistično suženstvo.

V svojih premišljevanjih pomislimo na naše klicarje svobode, ki so bili pred 30 leti prevarani, izdani in pomorjeni. Oni in današnji junaki

naj bodo naš svetilnik, naš vodič v teh časih prevar, laži in uživanja. Ne izdajmo jih še mi pač pa pogumno stopajmo po njih stopinjah. Naj nas ne moti če brezrazredna družba doma in v svetu zastruplja vse okoli nas, morda celo tiste celice, ki so bile in bi morale biti najbolj zdrave. Vzdravimo se iz premišljanja, odločno se oklenimo svoje organizacije in drug z drugim s skupnimi močmi nadaljujmo delo naših vzornikov. Če bomo zamahovali skupaj naše delo ne bo zaman. Brez skupnega dela bomo ostali šibki in izpostavljeni pogubi časa v katerem živimo. Bratje resno vzemimo klice po preporedu, da bomo mogli živeti in delovati po geslih

Bog — Narod Domovina!

Bog Vas živi in ohrani!

NAŠI MOŽJE

PRIMARIJ DR. VALENTIN MERŠOL — 80-LETNIK

V Združenih državah je napolnil 80 let plodnega življenja primarij dr. Valentin Meršol. Ob sami omembi tega moža mora v topli hvaležnosti udariti srce tisočev ne samo slovenskih, ampak vseh jugoslovanskih protikomunističnih zdomecev na vseh celinah zemeljske oble. Saj je vendar zaslu-ga primarija dr. Valentina Meršola izza groznih vetrinjskih dni leta 1945 osnovna pogojnost ne samo njihovih uspehov v svobodi velikega sveta, marveč v marsikaterem slučaju tudi edini razlog, da že pred 29 leti niso končali svojega življenja nekje pri Teharju, v Podutiku in Kočevskem Rogu. Koliko bolj hvaležno mora torej vzkipeti srce teh tisočev, če zvedo, da je ta najbolj zaslužni Slovenec v zdomstvu dočakal 80 let.

Primarij dr. Valentin Meršol je tako močna osebnost med Slovenci, da bodo njegove stopinje skozi minulih 80 let življenja ostale neizbrisno vtisnjene v granitne anale slovenske žitnosti. Zato se nam zdi primerno, da njemu v zadoščenje, našim bralcem pa v pouk, spomnimo vsaj na nekatere najbolj markantne obrise njegovega življenja.

Primarij dr. Valentin Meršol je prototip pristnega slovenskega izobraženca sedaj že hudo razredčene generacije, ki je iz skromnih razmer rastle do vrhov kulture in znanosti. Je eden izmed devetih otrok železničarskega čuvaja v Radovljici na Gorenjskem. Tam je tudi začel obiskovati ljudsko šolo, ki jo je končal v Kranju, ko je leta 1905 stopil med prvimi dijaki čez prag šele ustanovljenega Jegličevega škofovega zavoda v št. Vi-

du nad Ljubljano. Potem, ko je bil vseh 8 let najboljši učenec zavoda, je bil leta 1913 med tistimi slovenskimi dijaki, ki so prvič v slovenski zgodovini položili maturo v materinem slovenskem jeziku.

Po maturi se je odločil za medicinski študij na graški univerzi, kjer ga je zajel izbruh prve svetovne vojne leta 1914, ki ga je zanesla na rusko fronto. Že spomladi 1915 je padel v rusko vojno ujetništvo, kjer pa je našel pot do jugoslovanskih prostovoljcev v Odesi ob črnem morju. Ker bi se naj jugoslovanski prostovoljci vključili v armade takratnih Zaveznikov, je odšel z njimi v Murmansk ob severnem Ledenem morju, kjer je doživel boljševiško revolucijo. Šele leta 1919 je kot zavezniški kurir prišel preko Londona, Pariza in Rima v Belgrad, kjer so ga končno odpustili iz jugoslovanske vojske in se je mogel vrniti domov.

Vsi ti razburljivi dogodki v njem niso mogli zatreti poziva, ki ga je nosil v sebi. Že kar v Odesi se je znova vpisal na tamkajšnje rusko medicinsko fakulteto, ki jo je po vrnitvi nadaljeval v Zagrebu, končal pa 1922. leta v Pragi.

Kot mlad zdravnik je deloval v bolnišnicah v Celju in Ljubljani, potem pa odšel v Niš v Srbiji, kjer je dobil ne le kot prvi Slovenec, temveč kot prvi Jugoslovan sploh štipendijo Rockefellerjeve ustanove, katera mu je omogočila izpopolnjevanje v Združenih državah Severne Amerike.

Po končani specializaciji v bakteriologiji, se je iz Združenih držav vrnil v domovino navzlic temu, da je imel v velikem svetu na široko odprta vrata tudi k boljšemu gmotnemu položaju. S pridobitvami svoje specializacije je odšel na takrat proslulo jugoslovansko malarično ozemlje Makedonije. Samo njemu gre priznanje, da je na mestu vodje bakteriološkega oddelka v Zavodu za tropske bolezni v Skopiju to področje saniral. Po tu opravljenem pomembnem delu je odšel v Zagreb v Zavod za kužne bolezni, kjer je istočasno predaval tudi na Zdravstveni šoli.

Šele po letih križarjenja po velikem svetu in po omenjenih predelih Jugoslavije se je dokončno vrnil v Slovenijo, ki ji je daroval svoje talente na mestu primarija splošne bolnišnice v Ljubljani vse do usodnih majniških dni leta 1945. Napisal je vrsto člankov in razprav iz svoje stroke, ki so ponesli njegov sloves preko ozkih meja naše domovine; bil je predsednik Slovenskega zdravniškega društva, predsednik Slovenske zdravniške zbornice in podpredsednik Zveze jugoslovanskih zdravnikov. V kroniki slovenske rasti bo ostalo zapisano njegovo neumorno delovanje za izpopolnjevanje medicinske fakultete na ljubljanski univerzi, na kateri ga je bolj po zasluženju kot kogarkoli čakalo mesto profesorja bakteriologije in bi se prav gotovo tudi novi oblastniki kaj radi okoristili z njegovo strokovno znanstveno podkovanostjo.

Kljub temu pa, da mu v splošnem ni pretilo takojšnje krvavo maščevanje boljševiških Stalinovih oprod, ko so se s tujo pomočjo preko neštevilnih trupel in ruševin končno domesarili do nasilne oblasti, je

primarij dr. Valentin Meršol, mož izkristaliziranih idej, skupaj z deset-tisoči Slovencev vseh stanov rajši stopil na trnjevo pot negotove bodočnosti protikomunističnih beguncev, kot pa da bi uklonil svojega svobodnega duha mračnijaški zatohlosti rdečega režima. To je bil poleg njegove kremenite načelnosti resnično tudi klic usode. Zakaj zaradi te svoje osnovne odločitve bo ostal v težki zgodovini slovenskega naroda povezan z njegovo usodnostjo tako kot samo še gen. Leon Rupnik.

Kot so v odločilnih septembrskih dneh leta 1943 popolnoma odpravili vsi odgovorni dejstveniki in je po težkih opominih Grčaric in Turjaka samo gen. Leon Rupnik, ki s temi dejstveniki ni imel nikakšne organske zveze, rešil, kar je še bilo mogoče rešiti, tako je v groznih vetrinjskih dneh, ko so isti dejstveniki zopet strahotno odpravljali, primarij dr. Valentin Meršol, ki z njimi ni imel nikakšne organske zveze, ohranil pri življenju bedne preostanke nosilcev pristne slovenske bitnosti.

Brez vsakršnega političnega naslova, samo zavoljo svojega ugleda in znanja angleščine (še z zadostnim kadrom sodelavcev, ki bi obvladali angleški jezik, odgovorni, ki so vso igro postavili na karto medvojnega delovanja za angleške zaveznike, niso razpolagali), je dr. Valentin Meršol v Vetrinju, kjer je bila tudi vsa njegova družina, postal vodja civilnega taborišča in s tem edini reprezentativni posrednik med Slovenci in angleškimi oblastmi.

Ko so šele po popolni izpraznitvi vojaškega taborišča odgovorni končno le spregledali, da je 12.000 hrabrih vojščakov do 3. maja 1945 samo zmagovitega slovenskega domobranstva bilo poslanih kot ovce pod Titov nož, je bil samo primarij dr. Valentin Meršol tisti, ki je preko angleškega poveljnika taborišča maj. Barreja dne 31. maja 1945 prišel do referenta za „preseljene osebe“ pri angleški vojaški vladi na Koroškem, Titovega prijatelja maj. Johnsona, in dosegel, da se je le-ta po telefonu zvezal z nadrejenim poveljstvom in mu tako lahko dal zagotovilo: „Sklenili smo (?) da noben Jugoslovan ne bo vrnjen proti svoji volji.“ — To je bil mimo vseh votlo donečih političnih naslovov uspeh —moža!

Tako ni presenetljivo, da vrhovni poveljnik 8. zavezniške armade maršal Alexander pri obhodu divizijskega področja, ko je 4. junija 1945 pogledal tudi v vetrinjsko taborišče, ni poznal nikogar drugega z vse bolj hlestečim „predstavniškim mandatom“ med slovenskimi protikomunističnimi begunci, temveč je dal poklicati predse skromnega vodjo preostalega civilnega taborišča dr. Valentina Meršola.

Na ta način je primarij dr. Valentin Meršol, ki je mimo vse „predstavniške“ ekipe takrat menda kar edini zares tudi obvladal maršalov jezik, lahko samemu vrhovnemu poveljniku iz oči v oči tehtno, razumljivo in zato prepričljivo predložil našo medrevolucionarno problematiko za časa tuje okupacije, ne da bi mū pri tem pozabil možato orisati, kakšno usodo je njegova vojska zgrnila čez slovenske vojake, ki so pri njej upali najti

bojne tovariše za svobodo in demokracijo. Svoja izvajanja je zaključil s sedaj že zgodovinskimi besedami: „Pustite nas v Vetrinju! Ne pošiljajte nas v Jugoslavijo v mučenje in smrt!“ In maršal Alexander mu je na to odgovoril: „Bodite prepričani, da bom vam in vašim ljudem pomagal.“ Že naslednji dan je izdal povelje, po katerem nobenega Jugoslovana — ne civilista, ne vojaka — angleške vojaške oblasti z njegovega področja niso več sumarično, proti njegovi volji vrnile v Jugoslavijo.

Ne s hlinjeno, temveč s pristno, resnično skromnostjo, pa s pravičnim ponosom velikega moža, je primarij dr. Valentin Meršol to svoje dejanje ohranil za zgodovino v opisu za Zbornik Svobodne Slovenije (l. 1951). V tem opisu je ohranjena za marsikoga težka ugotovitev: „Kakor morem naknadno sklepati, je prišel maršal Alexander s posebnim namenom, da bi govoril z menoj kot zastopnikom slovenskih beguncev. Moral je biti že prej precej obveščen o nas in naših težavah.“

Primarijev osebni prijatelj dr. Tine Debeljak to tolmači s poročilom srbskega politika dr. Živka Topaloviča. Po tem poročilu naj bi dr. Živko Topalovič in Miha Krek spomladi leta 1945 cele tri ure Alexandrovemu pomočniku na zavezniškem poveljstvu v Caserti popisovala naše protikomunistične enote za slučaj, če bi se morale umakniti preko meje. Ker pri tem gotovo nista molčala o splošnem in posebej o političnem stanju v domovini, se moramo nujno vprašati: Kako, da maršal Alexander ni iskal in ne zahteval predse nobenega političnega predstavnika slovenskih protikomunistov, ampak je hotel govoriti prav z dr. Valentinom Meršolom „kot zastopnikom slovenskih beguncev“?!

Naša razlaga za to je sledeča: Kot nikdo drugi, ki bi bil zaradi svojih predstavniških pogojnosti k temu bolj obvezan, si je dr. Valentin Meršol sam priboril izkaznico zastopstva slovenskih protikomunističnih beguncev — in s tem upoštevanje — samo zaradi nastopa dne 31. maja 1945 pred maj. Johnsonom, referentom za „preseljene osebe“ pri angleški vojaški vladi na Koroškem. Maj. Johnson ni že kar pred njim govoril z nadrejenim poveljstvom samo po telefonu, ampak je že po službeni dolžnosti moral temu poveljstvu poročati o vsebini obiska. Kljub podčrtani skromnosti primarija se torej nagibamo k veri, da je najbrž bil le on sam tisti, ki je — s pomočjo službene dolžnosti majorja Johnsona — maršala Alexandra „že prej precej obvestil o nas in naših težavah“. Če pa se pridružimo dr. Tinetu Debeljaku in sprejememo dr. Meršolovo skromnost za dokaz, da je že pred njegovim pogovorom z maršalom Alexandrom nekdo drugi le-tega „obvestil o nas in naših težavah“, ima zgodovinar za to še drugo, po našem mnenju celo bolj verjetno razlago, ki je tudi bila že nekje popisana, pa jo je dr. Tine Debeljak prezrl.

Že v sredini maja 1945, ko je v Milstatt prišlo poveljstvo angleške divizije Battleaxe in se njen poveljnik gen. Arbuthnott še ni utegnil vseliti v zanj določeno vilo, mu je adjutant takrat že zasebnika gen. Leona Rupnika — ne sicer tri, gotovo pa več kot eno uro — pod šotorom v parku vile iz

oči v oči razlagal našo medrevolucionarno problematiko pod tujo okupacijo ter nastanek, značaj in naloge slovenskega domobranstva.

Naj zgodovinar temu pripiše pomen, kakršnega pač hoče, nikdar ne bo mogoče izbrisati dejstva, da so po tem ranem prvem stiku gen. Leon Rupnik in njegovo spremstvo obdržali orožje in da je takrat, ko je iz Vetrinja odhajal prvi transport v Jugoslavijo in v smrt, skupina domobrancev, srbskih prostovoljcev in četnikov iz Rupnikove bližine v Spittalau na Koroškem odšla na angleških kamionih zares v Italijo.

Kot smo zapisali o maj. Johnsonu, ne moremo dvomiti, da je po vojaških normah tudi gen. Arbuthnott v svojem dnevnem poročilu o stanju na področju njegove divizije po službeni dolžnosti moral nadrejenemu poveljstvu poročati tudi o problemu tisočev beguncev — med njimi slovenskih protikomunistov — na tem področju.

Da je to naše tolmačenje morda bliže resnice kot razlaga dr. Tineta Debeljaka, dokazuje prav isti dr. Živko Topalovič, ko po citatu, ki ga dr. Tine Debeljak navaja v podkrepitev svoje sodbe, pravi, da sta z Miho Krekom kljub triurnemu razlaganju že spomladi 1945 na sanem vrhovnem poveljstvu zavezniških sil v Caserti, (še!) v času začetka vračanj — torej po že izvršenem odhodu vojaške skupine iz Rupnikove bližine zares v Italijo — v Rimu „storila vse, kar sta mogla... pri vseh vojaških in civilnih oblasteh, da se preprečijo te grozote“. (Katere za Koroško pristojne vojaške in civilne zavezniške oblasti so takrat bile v Rimu?).

Če si že zaradi skromnosti, ki obenem odkriva njegovo previdnost zaradi čim večje objektivnosti, primarij dr. Valentin Meršol noče lastiti zasluge, da je bil maršal Alexander že pred obiskom v Vetrinju „obveščen o nas in naših težavah“, bomo do zgodovine — pa tudi do njega — bolj pravični, če omenimo vsaj vse tri doslej poznane komponente, ne pa, da njegov čut za objektivnost postavimo na tehtnico ene same.

Toda, karkoli se je pač že zgodilo popreje, samo in izključno zasluga primarija dr. Valentina Meršola pa bosta ostala njegova nastopa pred maj. Johnsonom in maršalom Alexandrom — z vsemi neizbrisnimi posledicami v dobro tisočev ne samo slovenskih, ampak vseh jugoslovanskih protikomunističnih zdomcev širom zemeljske oble.

Skoraj težko nam je zapisati, da mu je za to zasigurana trajna hvaležnost vseh teh zdomcev, ker ima grenek priokus sramu. Če so mu celo ameriški indijanci ob jezeru v pogorju Whitney posvetili poseben „Tinetov kotiček“, nas mora biti samo sram, da doslej še nismo pokazali toliko tenkočutnosti, da bi poleg gen. Leona Rupnika, ki je brez napihnjenih naslovov usodne septembrske dni leta 1943 rešil, kar se je rešiti dalo, tudi po primariju dr. Valentinu Meršolu, ki je prav tako mimo bolj obvezanih in pozvanih reševal naš življ tragične vetrinjske dni leta 1945. poimenovali kakšen naš dom, ustanovo. po slovenskih gornikih v velikem svetu osvojeno goro, ali vsaj dvorano, učilnico, društveno sobo...

Vemo, da veliki Slovenec primarij dr. Valentin Meršol tega ne pričakuje in še manj išče. Zanj je zadostna čast ponosna zavest opravljenega orjaškega dela. Ko pa nas malih več ne bo, bo zanamec, ki bo krojil bodočnost slovenskega rodu, med preperelimi namišljenimi maliki naše dobe odkril tudi svetel lik velikana dr. Valentina Meršola, da bo ob njem našel navdih za resnično velika dela.

To naše prepričanje naj bo primariju dr. Valentinu Meršolu naše skromno darilo za visok življenjski jubilej.

Dr. SK

Janez Matašič je Abrahama srečal

Naš soborec Janez Matašič je 13. maja 1974 dopolnil 50 let.

Janez je eden od majhnega števila še živih prvih borcev, ki so zgrabili za orožje zgodaj leta 1942 in se postavili v borbo proti krutemu sovražniku komunizmu. Doma je iz prelepe Bele krajine, iz vasi Krašni vih. Ravno tu so se začeli zbirati prvi komunisti; zato se je moral pred komunistično drhaljo že prve mesece leta 1942 skrivati doma in po gozdovih. Kakor hitro pa so se organizirale vaške straže, je stopil v njihove vrste. Še mlad, pa vendar zelo odločen in poln borbenegega duha se je udeležil številnih bořb in pohodov po vsej Dolenjski.

Ko se je leta 1943 formiral udarni bataljon stotnika Meničanina, je bil dodeljen temu bataljonu kot kurir. S svojim motorjem je prevozil marsikatero nevarnosti ter je točno izvrševal povelja svojih predpostavljenih, črprav je moral mnogokrat iti skozi partizanske zasede.

Leta 1945 se je z drugimi umaknil v Avstrijo in tu delil usodo begunstva. Leta 1946 je skrivaj odšel v Slovenijo, da bi še videl svojo bolno mater, ki pa je med tem časom že umrla. Ko je bil doma, je padel v komunistične roke in je preстал po zaporih in temnicah stvari, ki jih ni mogoče popisati. Obsojen je bil na 20 let zopora. Prestal jih je 11, potem pa se mu je posrečilo pobegniti in je zopet prišel v Avstrijo od koder je emigriral v Kanado. Leta 1968 je odšel na obisk v Evropo, pa je tudi obiskal svoj dom, kjer je bil ponovno aretiran in presedel v zaporih še šest mesecev. Šele na posredovanje kanadske vlade je bil kot kanadski državljan izpuščen. To je ponovni dokaz, koliko držijo komunistične obljube o pomilostitvi — amnestiji.

Janez je aktivni član v naši krajevni organizaciji Tabor in je tudi član glavnega odbora Zveze Tabor.

Janez, naj te Bog ohrani še mnogo let!

V imenu vseh borcev Ti prav iz srca čestitamo k Tvoji 50-letnici. Bog Te živi!

Soborci

ZGODBA O DVEH ALEKSANDRIH

Sovjetska zveza, druga najmočnejša država na svetu, nositeljica ideologije, ki naj bi bila ideologija bodočnosti, je znova dokazala, da je papirnati zmaj, ki zatrepeta, kadarkoli ji nekdo pokaže — resnico.

Ko je pisatelj *Aleksander Solženicin* v Parizu objavil svojo knjigo z naslovom „Otočje Gulag“, je v Kremlju zakipelo. Po nekaj tednih oklevanja, kako bi si izdrli to kost iz svojega socialističnega žrela, je tajna policija pisatelja zgrabila in dan kasneje odpravila v Zahodno Nemčijo.

Za Solženicina je bil to vsekakor hud udarec. Pisatelj, ki je odrezan od živega narodnega telesa, ne more več ustvarjati s polno močjo, in vsa njegova dela so lahko samo odmev utripanja njegove domovine. Dokaz njegove genijalnosti pa bo morda prav v tem, kako bo znal prenašati ali celo premagati svojo usodo in obstati kot bistven del resničnega ruskega osvobodilnega gibanja.

Tako je pod kopiti mednarodnega marksizma padel še en Aleksander. Prvega so pred šestimi leti pregazili sovjetski tanki v Pragi, ker je hotel komunistični sistem postaviti vsaj v senco humanitarizma. Dubček in Solženicin, dva človeka z isto idejo: resnica nad vse, človeku njegovo polno dostojanstvo.

V zadnjih urah svojega bivanja v Moskvi je Solženicin objavil še en pretresljiv poziv svojim rojakom. Ko je zaklical: „*Ne živite od laži! Ne prodajajte svojih načel za grizljaj kruha: ne dopovedujte si sami, da ni mogoče ničesar napraviti proti sili sedanjih oblasti!*“

Solženicinov poziv je kot mogočen slap, kot vse, kar je kdaj rodila ruska literatura. Zato ga objavljamo v celoti v upanju, da bo dosegel tudi nas same in naše v domovini; — pa tudi v upanju, da morda tudi že živi slovenski Solženicin, ki bo tudi z obraza slovenskih komunističnih predstavnikov strgal krinko laži in potvorb. „Otočju Gulag“ morajo slediti tudi Kočevje, Teharje, Podutik, Krimska jama in vsi tisti kraji strahote, ki jih še vedno skriva slovenska zemlja in tajé njeni tlačitelji!

Solženicin je v svojem „Otočju Gulag“ opisal trpljenje živih mrtvecev v sovjetskih taboriščih. Slovenski narod čaka na opis smrti življenj, ki so nekoč živela med nami, z nami in v nas samih!

ALEKSANDER SOLŽENINCIN

Ne živite od laži!

Nekoč si nismo drznili niti šepetati. Danes pišemo in izdajamo knjige v „samizdatu“ in od časa do časa, ko se zberemo v zakajenih sobah Znanstvenega Instituta, se odkrito pritožujemo drug drugemu: kakšne šale igrajo z nami in kam nas vlečejo? Svojevoljno bahanje z vesoljskimi uspehi,

medtem ko vladata doma revščina in razdejanje. Podpiranje tujih, neciviliziranih režimov. Razpihovanje državljanskih vojn. Brezbrižno smo podpirali Mao Tse Tung na svoje stroške in zdaj se bomo morali MI boriti proti njemu!

Kje je izhod?

Pred sodišče postavljajo vsakogar, kot se jim zazdi; zdrave ljudi zapirajo v umobolnice. Vse to delajo ONI, vselej ONI. — MI pa smo brez moči.

Stvari so zdaj v resnici prikipele do vrha. Splošna, duhovna smrt se je že dotaknila nas vseh in fizična smrt bo kmalu privršala in pobrala nas in naše otroke. Pa vendar se še vedno strahopetno smehljamo in mrmramo z zavezanimi jeziki: Kaj pa moremo mi, kako naj ustavimo vse to? Saj nimamo nobene moči!

Postali smo tako obupno dehumanizirani, da smo pripravljeni za *skromen grizljaj kruha zatajiti svoja načela, prodati svoje duše, prezreti vsa prizadevanja svojih prednikov in zapraviti vse priložnosti svojih potomcev* — samo da ne bi vznemirjali svoje krhke eksistence. Manjka nam odločnosti, ponosa in navdušenja! Niti vsesplošne jedrske smrti se ne bojimo, pa tudi tretje svetovne vojne ne. Zavlekli smo se v svoje brloge in bojimo se le dejanj navadnega državljanskega poguma!

Bojimo se samo, da ne bi zaostali za ostalo čredo in da bi morali hoditi svoja pota, da bi se nenadoma znašli brez belega kruha, brez ogreva in brez osebne izkaznice.

Na političnih predavanjih so nam prali možgane in nam vcepili idejo o udobnem življenju, ker nam bo tako dobro vse do konca naših dni: svojemu okolju in družbenim pogojem se ne moremo izogniti. Samo vsakodnevno življenje določa, kaj je vest. In kaj se nas vse to tiče? Spremeniti ne moremo ničesar!

Pa vendar lahko VSE SPREMENIMO! Lažemo namreč sami sebi, da bi se potolažili. Tudi ne smemo krivde za vse pripisovati NJIM! Krivda je NAŠA in SAMO NAŠA!

Lahko je ugovarjati: saj smemo misliti, kar se nam poljubi. Usta so nam zamašili; nihče nas noče poslušati in nihče nas ne vprašuje. Toda kako naj jih prisilimo, da nas bodo poslušali? Njihovega mišljenja ni mogoče spremeniti.

Logično bi bilo, da jih preženemo z njihovih polčrčajev s svojim glasovanjem, toda v naši domovini ni volitev. Ljudje na Zahodu vedo o stankah in protestnih demonstracijah, mi pa smo potlačeni in pred nami se odpirajo grozljive možnosti: kako naj se nenadoma odpovemo dobri službi in gremo na ulico? Druge usodne poti, po katerih so hodili naši predniki v grenki ruski zgodovini, pa kljub vsemu niso za nas in jih tudi ne potrebujemo.

Zdaj, ko so sekire opravile svoje, in je vse, kar je bilo posejanega, pognalo, vidimo, da so bili mladi in domišljavi ljudje, — ki so mislili, da bodo v našo domovino pripeljali pravico in srečo s terorjem, krvavim

uporom in državljansko vojno, — sami zapeljani. Ne tako, učitelji! Danes vemo, da **NIZKOTNI NAUKI RODIJO SAMO NIZKOTNE REZULTATE!** Naše roke pa morajo biti čiste!

Ali je krog že sklenjen? Ali res ni izhoda? Ali nam res ne preostaja drugega, kot da čakamo, ne da bi karkoli odločili sami? Morda pa se bo nekaj zgodilo samo od sebe?

NE BO SE ZGODILO, dokler bomo iz Ineva v dan priznavali, povzdigovali in podpirali — LAŽI. Dokler se jim ne iztrgamo!

Ko nasilje vdre v mirno življenje, žari njegov obraz od samozavesti, kot da bi nosilo bandero in kričalo: Jaz sem nasilje! Umakni se mi, sicer te zdrobim! Toda nasilje se hitro postara! Zgubi zaupanje vase in, če hoče obdržati svoj sloves, pokliče na pomoč laži in potvorbo. *Nasilje se namreč more prikriti samo z lažmi, te pa je mogoče vzdrževati samo z nasiljem!* Toda nasilje s svojo okorno taco ne udari vsak dan in po vsaki rami: od nas zahteva, da ubogamo laži in da pri njih dnevno sodelujemo. V tem je vsa zvestoba.

Toda najpreprostejši in najdostopnejši ključ do naše osvoboditve, na katero smo skoraj pozabili, leži prav tu: *v osebni nesodelovanju pri lažeh!* Čeprav laži prekrijejo in obvezajo prav vse, moramo vztrajati vsaj pri tem najnepomembnejšem: **NAJ PREKRIJEJO VSE, TODA BREZ NAŠE NAJMANJŠE POMOČI!**

S tem pa je predrt navidezni okop, ki ga je ustvarila naša nedelavnost. To je za nas najlažje, za laži pa najbolj unicevalno. Ko se namreč ljudje lažem odpovedó jih je kmalu konec. Kot vsaka okužba, lahko tudi one obstanejo samo v živem organizmu.

Toda mi se ne vzpodbujamo dovolj. Nismo še dovolj dozoreli, da bi vkorakali na mestne trge in glasno izpovedali resnico, ali celo, da bi glasno izpovedali to, kar mislimo. To tudi ni potrebno in je nevarno. Toda ne govórimo tega, kar ne mislimo!

Naša pot je lažja in dostopnejša in upošteva tudi naše globoko zakoninjeno prirojeno bojzljivost. Je tudi mnogo lažja od civilne nepokorščine, ki jo je zagovarjal Gandi.

Na svoji poti ne bomo več zavestno podpirali laži. In ko bomo spoznali, kje leže njihove meje, si jih bomo ogledali vsak na svoj način. Naša pot nas bo vodila proč od teh okuženih meja. Če mi sami ne bomo povezali kosti in kože ideologije, če sami ne bomo zašili preperelih cunj, bomo spoznali, kako hitro bodo te laži onemogle in potihnile!

TO KAR MORA BITI RAZGALJENO, BO TEDAJ RAZGALJENO PRED VSEM SVETOM!

Napravimo torej v svoji bojzljivosti vsak svojo odločitev: da bomo še vnaprej sužnji laži, ker bomo s tem prehranili svoje družine, ali pa bomo ravrgli laži in postali pošteni ljudje, vredni spoštovanja svojih otrok in soljudi!

In od tega dne dalje:

— ne bo nihče izmed nas pisal, podpisal ali tiskal enega samega stavka, ki bi po njegovem mnenju ponarejal resnico;

— ne bo nihče ne v zasebnem pogovoru ne v prisotnosti drugih, v svojem imenu ali po naročilu nekoga drugega, ne kot agitator, učitelj, vzgojitelj ali igralec spregovoril enega samega takega stavka:

— ne bo nihče opisoval, zagovarjal ali širil ene same ideje, za katero ve, da je neresnična ali izmaličena resnica, pa naj bo to umetniška slika, kip, fotografija, tehnično gradivo ali glasba;

— ne bo nihče — izven konteksta — ustno ali pisмено, samo z namenom, da bi nekomu ugajal, citiral enega samega izreka, da bi si izboljšal lastno gnezdo in dosegel uspeh v svojem delu, če ni povsem prepričan v resničnost ideje, ki naj bi jo navedel, ali če ne bi podajala resnične podobe stvari;

— ne bo nihče dovolil, da bi ga prisilili k udeležbi na demonstracijah ali sestankih, če so v nasprotju z njegovo željo ali voljo, ne bo vzel v roke in ne bo dvignil nobenega napisa ali gesla, katerega ne priznava v celoti;

— ne bo glasoval za noben predlog, ki ga v celoti ne odobrava, ne bo ne odkrito ne tajno glasoval za nikogar, ki ga smatra za nevrednega ali

— ne bo dovolil, da bi ga prisilili k udeležbi na sestankih, kjer lahko pričakuje prisiljeno ali izmaličeno razpravo o nekem vprašanju;

— vsakdo bo takoj zapustil kakršnokoli predavanje, sestanek, gledališko ali filmsko predstavo, kjer bi govornik lagal, vsiljeval ideološki nesmišl ali nesramno propagando;

— nihče več ne bo naročil in ne kupoval nobenega dnevnika ali tednika, ki bi maličil informacije ali prikrival resnična dejstva.

Seveda to še zdaleč niso vse možnosti in vsa potrebna zavračanja laži. Toda človek, ki se bo očistil, bo kmalu spoznal tudi druge očiščujoče priložnosti.

Ne, ne bo za vse enako od vsega začetka. Nekateri bodo izgubili službe. Mladim ljudem, ki hočejo živeti z resnico, bo to sprva otežkočilo življenje; saj so vse predpisane recitacije natrpane z lažmi — in treba je napraviti izbiro.

Toda zanj, ki hoče ostati poštenjak, ni druge poti! Vsak dan bo vsak izmed nas stal pred vsaj eno od omenjenih izbir; tudi tisti, ki se počutijo najvarnejše v tehnični znanosti. Resnica, ali laž — duhovna svoboda, ali duhovno suženjstvo!

Kdor pa ni dovolj pogumen, da bi branil svojo dušo, naj se ne hvali s svojimi „naprednimi“ pogledi, naj se ne baha, da je akademski ali ljudski umetnik, zaslužen človek ali general. Sam sebi naj govori: Tečem z ostalo čredo, ker sem strahopetec. Dokler imam hrano in ogrev, mi je vseeno...

Vendar tudi ta pot, ki je najskromnejša od vseh poti odporništv, ne bo lahka. Je pa še vedno lažja od samozažiga ali gladovne stavke. Plameni

ne bodo objemali vašega telesa in oči vam ne bodo pokale od vročine, vaši družini pa bosta vselej na voljo črn kruh in voda.

Poglejmo Čehe in Slovake, velika evropska naroda, ki smo ju mi izdali in zatajili; ali nam nista dokazala, kako se tudi šibka človeška prsa znaajo postaviti po robu tankom, če je le srce v njih vredno človeka?

Pravite, da ne bo lahko? Toda lažje bo od vseh možnih poti! Za telo izbira ne bo lahka: za dušo pa je izbira ena sama. Ne, pot ni lahka! Toda so ljudje, ki že desetletja hodijo po njej in žive z resnico!

Morda nočete biti prvi, ki bodo stopili na to pot; pridružili se boste onim, ki so že stopili nanjo. Ta pot bo namreč krajša in lažja za nas vse, če bomo združili svoja prizadevanja in zedinili svoje vrste. Če nas bo tisoč, se nas ne bodo mogli otresti. In če nas bo deset tisoč, ne boste več prepoznali svoje domovine!

Če pa smo preveč prestrašeni, potem moramo nehati s pritožbami, da nas nekdo duši. Dušimo se namreč sami. Potem se sklonimo še nižje, počakajmo — in naši bratje biologi bodo odkrili dan, ko bodo lahko brali naše ničvredne misli in prazna upanja.

Če pa nam ni niti do tega, potem zaslužimo, da se Puškinov porog obrne proti nam samim: zakaj naj bi bila živina svobodna? Njena tradicija sta jarem in bič!

Jože Cerar

„Vi ste se za vero borili . . .“

(Nadaljevanje)

Jutra kar ni hotelo biti. Ko se je končno le zdanilo, sem vstal in si očistil obleko od listja, ki se je je držalo, ker je bila še mokra. Nato sem šel iz hleva in skozi vas. Bil sem brez osebne izkaznice. Za vsak slučaj sem si že pripravil načrt, kako se bom obnašal, če bom srečal nemško patrolo. Stopal sem hitro, da bi se malo ogrel. Da sem moker, se pa ni opazilo, ker sem imel črno obleko. Kmalu sem zagledal patrolo, ki mi je prihajala nasproti. Nič nisem pomišljal in sem šel svojo pot. Lepo sem jih pozdravil, odzdravili so mi in me niso ustavili. Šel sem naprej proti Lazam, kjer je bil železniški most, ki so ga Nemci zgradili. Prišel sem do mostu in sem šel kar čez. Straže ni bilo. Tako sem prišel na levi breg Save in do nekih poznanih. Povedal sem jim, kaj se mi je zgodilo.

Bil sem vesel, ker sem srečno pobegnil. Prepričan sem bil, da bi mi nalagali najnevarnejše naloge, če bi me že ne ubili, ker so imeli priporočilo za mene. Verjetno bi me pomilostili, če bi, kakor partizani, moril nedolžne

ljudi. Tega pa jaz ne bi hotel delati in bi me gotovo umorili. Torej nisem imel druge izbire, kot da uidem, ker nisem hotel postati ropar in morilec, da bi me pustili pri življenju.

Kasneje sem zvedel, da so ono skupino, v kateri sem bil, še tisto jutro napadli domobranci. Nekaj je bilo mrtvih, ostali pa so se raztepli, tako, da ni nihče vedel za drugega. Za mene so mislili, da so me ujeli domobranci.

XII.

Dobri ljudje so mi preskrbeli potrebne papirje ter osebno izkaznico, katero sem imel skrito na varnem prostoru. Dali so mi tudi obleke in denarja. Naslednje jutro sem se odpeljal v Avstrijo v Spittal ob Dravi. Javil sem se na uradu za delo. Poslali so me v tovarno, od tam pa na gradnjo novih hiš. Tu sva delala skupaj z nekim Avstrijcem.

Na Koroškem je bilo mnogo Slovencev, ki so se umaknili pred partizani. Tu so bili na varnem. Redno sem dobival novice od doma, ki so jih pripovedovali svojci, ki so prihajali na obisk. Tako smo bili na tekočem, kaj se doma godi.

Tako sem zvedel, da so komunisti ropali pri nas doma, niso pa vedeli, kje sem. Mislili so pač, da sem na Dolenjskem, ali pa da so me nekje ubili, ker sem bil priporočen. Toda še danes ne vem, kakšno priporočilo so imeli in kdo me je priporočil. Nič pa ne bi vedel, ako bi mi oni morilski partizan tega ne omenil. Pred vojno sem deloval v katoliških društvih in to je bilo verjetno dovolj za priporočilo. Ker so pri nas tolikokrat ropali, sem prepričan, da so me hoteli uničiti in da bi me ubili, če bi me dobili v roke.

Toda ropali niso samo pri nas, ampak pri vseh, za katere so smatrali, da ne odobravajo zločinov OF. Razumljivo je, da so se morali prehranjevati, toda ropanje posteljnine, celo otroške in otroških oblek, pa dokazuje, da so gotove ljudi hoteli uničiti in obenem obogateti partizanske svojce, saj teh stvari v hosti niso mogli rabiti.

19. marca 1944. leta so partizani obkolili Moravče in pozvali Nemce na predajo. Nemški orožniki so to odklonili in partizani so Moravče napadli. Posrečilo se jim je zažgati poslopje, kjer so bili orožniki, ki so se nato zatekli v 80 do 100 metrov oddaljeno cerkev. Nekaj orožnikov se je predalo partizanom, ki so jih pozneje pobili. Ostali so se v cerkvi branili do jutra, ko je prišla pomoč in so partizani zbežali. Partizani so pri tem napadu imeli dosti izgub. Nemci so imeli dva mrtva in nekaj pogrešanih. Kar je orožnikov ostalo, so skupaj z ostalimi Nemci Moravče zapustili in so tako postale osvobojeno ozemlje.

Ta napad na nemško orožniško postajo je bil po skoro treh letih prvi spopad partizanov z Nemci v tem delu okupiranega ozemlja.

Odobral sem, da so Nemci Moravče zapustili. Mislil sem pa tudi na uboge ljudi, ki bodo sedaj ostali brez živilskih nakaznic in partizanom

na voljo, da pobijejo vse, kateri jim niso po volji. Umori bodo še bolj pogosti.

Še poprej, 23. februarja so partizani izropali več hiš na Studencu ter odšli na hrib nad Račo. Tam je nekaj samotnih hiš in so priredili miting, pojedli in popili so, kar so poprej naropali. Tudi plesali so. Ko so dobili prvo poročilo, da prihajajo Nemci, so rekli: „Naj kar pridejo, se jih nič ne bojimo!“ Še drugi obveščevalec jih je obvestil o nemškem prihodu in tudi ta odgovor je bil enak prvemu. Toda Nemci so stražarja ujeli živega in brez strela, obkolili hiše in začeli napad. Nekaj partizanov se je predalo, ostali so se pa branili po hišah. Nemci so hiše zažgali. Predalo se je še nekaj partizanov, ostali so pa po hišah zgoreli. Nemci so imeli enega mrtvega. Vsakega ujetnika so posamič vprašali, koliko časa je bil pri banditih. Če je bil čas krajši od enega meseca, so ga postavili v eno vrsto, ostale pa, ki so bili več kot mesec dni, pa v drugo vrsto. Ko so tako vse porazdelili, so rekli onim, ki so bili dalj časa v hosti: „Vi banditi ste imeli dovolj časa, da bi pobegnili, pa niste hoteli,“ in so jih takoj postrelili. Ostale so odpeljali s seboj in jih poslali na delo v Nemčijo. Partizanov je bilo 120 mož. Rešil se je samo eden, ki je malo pred napadom pospremil ženo domov. Pri tem spopadu so padli tudi oni, ki so mene mobilizirali. Tudi oni morilec, ki se je hvalil, da jih je že 24 pobil, je bil med njimi. Njegovo partizansko ime je bilo „Branko“, pravo pa Kokalj Stane iz Vrhpolj pri Moravčah. Zelo verjetno je, da je ubil še enega, saj je bil poleg, ko so pobili Ignaca Svetlina iz okolice Moravč.

Odkar so partizani osvobodili Moravče, se je tam začel pravi teror nad prebivalci. Trgovin v Moravčah ni bilo več in so morali ljudje hoditi v Domžale nakupovat stvari. Šel pa je lahko samo oni, ki je imel partizansko prepustnico. Mnogi so se kar doma držali, čeprav bi morali kupovati stvari. Najbolj prizadeti so bili oni, ki so imeli veliko otrok. Sicer so se pa ljudje zelo bali in se niso radi oddaljevali od doma. Kaj se je v teh krajih dogajalo, smo kljub temu izvedeli, pa čeprav sem bil na varnem v Avstriji. Mnogo sem premišljeval, ali je prav, da sem se umaknil, doma v domovini pa komunisti prosto pobijajo in ni nikogar, ki bi varoval domove in branil ljudi pred komunističnimi zločini.

Nekega dne sem srečal Milana Amona. Povedal mi je, da se je v Kranju ustanovila domobranska postojanka in me je tudi povabil, naj pridem tja. Vedel sem, da so po Dolenjskem že številne domobranske postojanke, to mi je bilo znano še doma, ker so se partizani pritoževali, kako hude borbe imajo z domobranci, da se je Nemcem lahko skriti ali domobrancem je težko pobegniti. Z Amonom sva se dogovorila, da bom prišel k domobrancem v Kranj.

XIII.

V začetku maja sem neke sobote sedel na vlak in se odpeljal v Kranj. Šel sem kar na domobransko postojanko, kjer je bilo še zelo malo mož,

domobrancev, a vsak dan so se novi prijavljali. Nekaj dni za menoj je prišel Franc Juvan, doma iz okolice Vač in moj dober znanec še iz Prosvetnega društva. Pred vojno je bil zelo agilen delavec v katoliških društvih. Tudi pri domobrancih je bil zelo delaven in pošten ter zelo dober po srcu.

V nekaj dneh je naše število tako naraslo, da smo že začeli hoditi v patrole. Pa tudi na kolodvor v Kranj smo hodili, kadar je pripeljal vlak. Če smo v vlaku opazili kakega partizana, smo ga takoj aretirali, vsak je imel osebno legitimacijo in bil lepo oblečen, da je bil varen pred Nemci, če bi ga legitimirali. Kmalu nato se partizani niso več upali voziti se z vlakom.

Zvedeli smo, da so nemški orožniki v šenčurju v zvezi s partizani. Tudi nemški bataljon v Trziču ima tesne zveze s partizani, kakor smo se pozneje sami prepričali. Bili smo v Trziču v patroli in smo opazili na cesti nekega moškega v civilu, ki smo ga poznali, da je partizan. „Stoj!“, smo ga ustavili, pa je skočil, da bi pobegnil, seveda je takoj padel. Zelo sem se čudil, kako se morejo partizani pri belem dnevu sprehajati po Trziču. Ljudje so nam povedali, da se nemški vojaki svobodno sprehajajo z vlačugami po okolici Trziča.

V kratkem je bila napovedana nemška hajka v hribe nad Trzičem. Naš poveljnik je poslal tudi nas domobrance poleg nemškega bataljona in smo mogli videti, kako smo šli po kolovozu v hrib in so Nemci tu in tam oddali kak strel, ne da bi videli kakega partizana. Vedeli smo, da dajejo partizanom znake, ker smo tudi ugotovili, da so v gozdu partizani: ukali so kot sove, toda pri belem dnevu, potem, ko so Nemci streljali in so jim tako odgovarjali. Nemci so po poti puščali zaboje municije. Ko smo prišli na vrh hriba, so v znak vrgli nekaj bomb v prazno senico. Po drugi strani smo se spustili v dolino in na cesto, po kateri smo odšli na postojanko. Ves dan smo hajkali, pa nismo videli niti enega partizana. Na postojanki smo o vsem poteku hajke poročali poveljniku in se mu pritožili. Amon je bil zelo hud in je rekel: „Čakajo naj, jim bom že pokazal!“ Ni preteklo niti teden dni, ko je bil ta bataljon kazensko prestavljen na vzhodno fronto.

Kmalu se nas je nabralo preko sto in smo zato postavili novo postojanko v Predosljah pri Kranju in takoj nato še v Cerkljah. Po nekaj dneh so domobranci te postojanke našli truplo nekega mladega dekleta, katero so partizani strašno mučili. Videl sem jo, strašno izmaličeno, na mrtvaškem odru v Cerkljah. Ženske so mi povedale, da so ji odrezali desno dojko, desno zadnjo stran in desno nogo, in jo oslepili na eno oko. Koliko muk in kako strašnih, je morala prestati ta, okrog 19 let stara mladenka, saj so partizani vedno zelo počasi mučili svoje žrtve, da so čim bolj trpele. Take morilce mora zadeti božja kazen prej ali slej: In je res tudi v tem primeru nekaj morilcev takoj padlo.

Ko sem bil 14 dni na postojanki v Predosljah, sva se z Juvanom odločila, da greva v Kamnik organizirati postojanko. Imeli smo precej težav

z gestapom, pa smo vseeno uspeli in ko so postojanko prevzeli domači fantje, sva se odločila, da bova tudi v Domžalah postavila postojanko, ker so se partizani že kar pri belem dnevu, v civilu seveda, sprehajali po Domžalah. Dobila sva zvezo s Petrom Cerarjem iz okolice Domžal in je obljubil, da bo preskrbel primeren prostor za postojanko. Dogovorili smo se, kedaj bomo prišli v Domžale.

Vrnil sem se sam v Kranj, da vidim, kako napredujejo ostale postojanke: rasle so, kakor gobe po dežju! Ko sem se popoldan vračal z vlakom v Kamnik, sem videl požare pri Sv. Trojici. Vedel sem, da so tam Nemci hajkali, toda zakaj so požigali, pa ne vem. Gotovo so partizani imeli zasluge za to.

Jasno je, da se je kmalu povsod razvedelo, da sem domobranec in so komunisti na vse načine poskušali, da me pri ljudeh očrnijo. Širili so razne laži in so tudi razstrosili vest, da so neki ljudje videli, kako sem požigal pri Sv. Trojici. Nekdo me je kar vprašal, če sem res bil zraven. Odgovoril sem mu, da tistega dne nisem bil v tistem kraju, na kar mi je povedal, da ni verjel partizanski kleveti ter da me je zato tudi o tem vprašal. Zopet drugi mi je prinesel pošto od partizanov z naročilom, naj se jim priključim in da se mi ne bo nič zgodilo; dostavil pa je: „Že veš, če Te dobijo v roke, Te bodo takoj ubili; oni ne držijo besede!“ To sem že dobro vedel od poprej, ko sem bil še doma in so me že takrat iskali. Bil sem jim v napatje, ko še nisem bil domobranec. Kaj pa šele sedaj, ko sem se aktivno boril proti njim!

Razumljivo je, da so bile partizanom naše domobranske postojanke trn v peti, zato so jih hoteli na vsak način uničiti. Že takoj ob začetku, ko je bila ustanovljena domobranska postojanka v Kranju, so partizani poslali svojega človeka, da se je prijavil z namenom da, ko bo ponoči na straži, spusti partizane v postojanko, kateri bi nato z lahkoto poklali spečo posadko. Toda še pravočasno smo ta načrt odkrili in preprečili pokol.

Ko jim to ni uspelo, so takoj pripravili drug načrt, katerega smo tudi odkrili. V naši kuhinji je vedno primanjkovalo delovnih moči. To so vedeli tudi partizani in so tja vtihotapili svojega človeka. Shajal se je s partizani in povedal, da nas je preko sto na postojanki. Obljubili so mu strupa za dvesto, da „bodo gotovo vsi poerkali!“

Oba navedena primera smo odkrili, ko sem bil še na tej postojanki tj. v enem mesecu. Če so po tem še kaj poskušali, ne vem, ker sem odšel v Predoslje in nato v Kamnik.

Ko sem bil v Kamniku, mi je nekdo povedal, kaj je videl, ko so šli po gozdu blizu Zagorja: na dveh, drug blizu drugega stoječih drevesih je bilo pribito truplo nekega moškega tako, da je bila ena noga in ena roka na enem drevesu, drugi dve pa na drugem. Koliko časa je trpel ta še danes neznani nesrečnež, mu ni bilo znano, toda truplo je bilo takrat še zelo sveže. Gotovi ljudje iz Zagorja pa gotovo vedo, kdo je to bil.

XIII.

Kakor sva se že poprej dogovorila s Petrom Cerarjem, sva šla z Julianom v Domžale. Peter je imel že vse pripravljeno in število domobrancev je hitro raslo. Seveda, začetne težave so bile velike, saj nismo imeli niti dovolj uniform, niti orožja, manjkalo nam je municije, kar nas je zlasti oviralo, da nismo mogli opravljati daljših akcij. Vsekakor smo pa vseeno takoj začeli opravljati pohode na teren, kot povsod, kjer se je ustanovila nova domobranska postojanka. Z vsakim dnem smo se okrepili, ker smo imeli v akcijah lepe uspehe in so se nam pridružili mnogi, ki so pobegnili od partizanov in so celo prinašali orožje s seboj. Prav tako so ga prinašali fantje, ki so se prijavljali v domobrance, a so ga popreje imeli skritega po domovih. Četniki so nam pa prinesli z Dolenjske nekaj strojníc in smo tako postali sposobni za napade.

Da smo mogli dosegati vedno lepe uspehe, smo vršili vse premike ponoči v temi in smo napadli, ko se je zdnilo. Podnevi bi nas partizani pravočasno opazili in bi se razbežali.

Zelo je škodilo partizanom njihovo nečloveško postopanje in umori civilistov, s čemer se mnogi niso strinjali in so zato prehajali k nam v velikem številu. Lepo smo sprejemali te prebežnike, kar je partizane zelo bolelo. Želeli so, da bi mi ujetnike streljali, ne pa lepo sprejemali, ker bi to gotovo negativno vplivalo na ostale, in se ne bi v takem številu predajali.

Ljudje so kaj kmalu spoznali veliko razliko med domobranci in partizani. Mnogi so spremenili svoje mnenje o nas in da nismo taki, kot so partizani o nas govorili in lagali. Tako so ljudem govorili, da sem jaz nemčur, Nemcem so me pa prijavili, da sem anglofil in Nemcem nevaren. Imel sem dovolj razlogov proti Nemcem: moje so izselili, brata ustrelili kot talca, mene pa zaprli. Pod silo razmer sem moral delati, da smo reševali naš narod pred partizanskim nasiljem. Dobro smo vedeli in bili prepričani, da bodo Nemci vojno izgubili. Naš glavni cilj pa je bil preprečiti prihod partizanov na oblast, da bi ne zavladali in zasužnili našega naroda pod jarem rdečega komunizma. Nemci so vse to dobro vedeli in so nas ovirali, kolikor so pač mogli.

Začeli smo tudi s hitrimi kratkimi akcijami v Moravško dolino. Vedno so bile uspešne. Redno smo dobivali zanesljive točne podatke o partizanskem gibanju. Partizanom je ostalo še danes uganka, kje in kako smo mogli dobiti toliko in tako močnih podatkov. Kdo so bili oni ki so izdajali partizane? Razumljivo je, da naši, tj. protikomunistično usmerjeni ljudje, niso mnogo vedeli o partizanskem delovanju in premikih, ker jim partizani niso zaupali. Dobili smo pa ljudi, ki so bili s partizani v dobrih, zaupljivih odnosih in ti so bili naši najboljši obveščevalci. V tem smo tako uspeli, da smo dobivali toliko poročil, da nismo mogli na vsa reagirati, kajti nismo mogli biti istočasno na različnih krajih.

Nekoga dne je nek oče prišel zgodaj zjutraj na postojanko in javil, da so mu partizani ugrabili še ne dvajset let staro hčerko. Poveljnik Peter se je odločil, da bo takoj poskusil rešiti dekle, preden jo bodo partizani umorili. Prišel je k meni v sobo in mi o vsem tem povedal ter rekel, da moramo dekle rešiti. Dal mi je povelje, naj vzamem nekaj mož in takoj pripeljem na postojanko Kovačevo družino, ker nam je bilo znano, da so oni delali za partizane. Uprl sem se temu, ker da je to za mene pretežka naloga. Peter pa je vztrajal pri svojem in dodal, da bo vse v redu; naj samo grem po ono družino, v hiši naj pustim vse pri miru, ključke pa naj dam sosedom, da bodo skrbeli za živino. Istočasno pa naj povem, da bodo vsi izpuščeni, čim bo prišlo ono dekle na svoj dom. Dodal je še, da omenjena družina veliko dela za partizane in ima važno vlogo pri njih ter da bodo le na ta način partizani dekle gotovo izpustili. Meni se je dekle zasmililo, ker sem si mislil, kako jo lahko vse mučijo, a vseeno sem vztrajal, naj pošlje koga drugega. Razložil mi je še, da moram iti jaz, ker je važno, da se vse lepo in hitro izvrši, kajti le tako imamo možnost rešiti dekle mučeniške smrti. Le nerad sem prevzel to nalogo.

Vzel sem nekaj vojakov in smo odšli po imenovane. Dobili smo starše in enega sina. Mlađši sin je bil že pri partizanih in smo vedeli, da je podivjan in nevaren partizan. Povelje sem točno izvršil. Pripejajali smo jih v postojanko in zaprli v sobo v prvem nadstropju in čakali, če se bo dekle vrnilo. Sredi popoldneva je prišel oče ves vesel povedat, da je hčerka že doma. Bil sem zelo vesel. Ono družino smo pa tudi takoj izpustili.

Vsa stvar se je tako dobro iztekla samo po poveljnikovi zaslugi, ker je poznal ljudi in je dal zapreti pravo partizansko družino. Če bi zaprli neko, za partizane nevažno družino, bi se oni za to sploh ne zmenili, dekleta ne bi vrnili, o nas pa razkričali, da selimo poštene ljudi.

(Sledi)

NAŠI MRTVI

Vrhovni kurat domobrancev, dr. Ig. Lenček

Zopet je smrt zasekala široko zevajočo, bolečo vrzel v itak že hudo razredčeno vrsto preostalih slovenskih domobrancev.

V Grazu (Avstrija) je dne 11. aprila 1974 zatisnil svoje vesele, pri 67 letih še ne trudne oči bivši vrhovni kurat slovenskega domobranstva, univ. prof. dr. Ignacij Lenček.

Opisovati življenjsko pot slovenskega izobraženca in duhovnika dr. Ignacija Lenčka ni naša naloga. Kot tak je zapustil v naši rasti tako glo-

boke sledove, da bodo ostali neizbrisni še dolgo, dolgo časa. Nanje so ob njegovih smrti spomnili za to pozvani organi.

Mi bi mu ob odhodu k mrtvim bataljonom radi dali na pot samo našo hvaležnost za zgled in duhovno vodstvo izza časov, ko je slovensko domobranstvo v boju za Boga — Narod — Domovino iz ruševin, krvi in nasilja dvigalo novega Slovenca. Pri tej zgodovinski nalogi slovenskega domobranstva je na pok. dr. Ignacija Lenčka namreč padel velik delež.

Takoj ob ustanovitvi slovenskega domobranstva, ki je že ob rojstvu nosilo v sebi zametek slovenske narodne vojske, se je pokazala tudi organizacijska nujnost ustanovitve verskega odseka v njegovem štabu. Saj si je vendar nova vojska kot prvo vrednoto, za katero je šla v boj proti brezbožnemu mednarodnemu komunizmu postavila Boga, ki je izvor ostalih dveh: naroda in domovine.

Ko so se odgovorni obrnili na škofa dr. Gregorija Rožmana s prošnjo, naj na to mesto imenuje primerne duhovnika po svoji izbiri, odločitev našega vrhovnega pastirja-vidca ni mogla biti boljša. Izbral je bivšega gojenca rimskega Germanika dr. Ignacija Lenčka. In kar je pri tem še bolj pomembno je to, da je dr. Ignacij Lenček imenovanje in s tem orjaško odgovornost z veseljem sprejel.

Dr. Ignacij Lenček je namreč bil po svoji široki naravi, šegavem, dobročutečem značaju, svetovljanski razgiednosti ter istočasni kremeniti teološki izobrazbi in zvestobi naukom Cerkev kot nalašč za to mesto pripravna osebnost.

V dobi krvave zmede pojmov je iz njegovega neusahljivega vira preko njemu podrejenih kuratov v vse enote domobranstva pronicati tisti kristalni duh pristnega slovenskega človeka, ki je iz domobrancev delal povsod kjer so prišli s trpečim narodom v stik, resnične najboljši sinove, zveste služabnike in rešitelje poštenega, marljivega, bogaboječega in zato plemenitega slovenskega ljudstva. To jim je narod poplaševal s svojim neomaimnim zaupanjem, ki ga je radostno izkazoval, kadarkoli se je z njim srečal. Kadar je predvsem naše podeželsko ljudstvo, ki se je treslo v grozi, če je le zaslutilo v bližini nasilne komunistične drhali lažnjivih rdečih „osvoboditeljev“, lahko sprejelo v svoji sredi slovenske domobrance, je takoj spoznalo, da je iz teh discipliniranih vojščakov žarel duh njega samega v vsej pristnosti. Povsod jih je sprejemalo kot rešitelje in se samo treslo, če ne bi ostali, ker je vedelo, da z njimi ne bi izgubilo samo zaščite, ampak nekaj resnično neločljivo svojega. Zato se mu je ob končni prevari tudi pravco ljudstvo pridružilo na pohodu v negotovo tujino — rajši kot da bi pozdravilo toliko opevano zlagano „osvoboditev“ rdečih zločincev, katerih resnične namene je že tako krvavo okusilo na svoji koži.

Da so naši domobranci to lahko bili, je bila v veliki meri zasluga pok. vrhovnega kurata dr. Ignacija Lenčka, ki je bdel nad versko in moralno osnovo njihove ideološke podkovanosti.

Prav tu pa ima svoj organski izvor tudi zgled, ki so ga ti vojščaki

na prelomnici časa dali vsemu svetu ne samo v teku svojega oboroženega boja, temveč tudi v svoji smrti. Kateri drugi, večji in močnejši narod lahko pokaže na množični primer resničnega mučeništva naših domobrancev, ki so kot pravi legijoni angelov med krščanskim odpuščanjem svojim krvnikom, z molitvijo v zadnjem vzdihu padali pod noži in krogliami prodanih perverzemu Stalinovemu svetovnemu zarotništvu vdinjenih lastnih bratov-izdajalcev!

Za vse to pa je in bo ostal oni pristni, za sedaj še v molk prisiljeni slovenski narod hvaležen tudi pok. vrhovnemu kuratu slovenskih domobrancev dr. Ignaciju Lenčku, dokler bo v rodovih zanamcev živel spomin na tista, do neverjetnosti grozna leta.

V hvaležnem spominu naj ga spremlja naša topla molitev pred prestol božji zaradi zvestobe, ki jo je ohranil svojim domobrancem, pa zato svojim naukom in sebi samemu — do groba v tujini.

Č. g. Janku Merniku v slovo

Neozdravljiva bolezen je počasi glodala življenske sile č. g. Janku Merniku. V nedeljo, 12. maja 1974, je zatisnil svoje trudne oči za vedno v bolnici sv. Janeza od Boga v Ramos Mejia pri Buenos Airesu.

Umril je g. Janko Mernik. Vsa slovenska begunska mladina ga je poznala in ljubila. Spoznala ga je v tistih težkih dneh naše največje bolesti. Vetrinjske tragedije.

Te vrstice naj bodo samo izraz hvaležnosti in ljubezni, ki me je vezala na č. g. Janka Mernika. Naj bo v spomin in zahvalo za vse, kar je storil za vso slovensko begunsko mladino na Koroškem, in potem tukaj v Argentini.

Pisati o delu č. g. Janka Mernika, kar je storil za slovensko mladino in slovenske begunce na Koroškem in v Argentini bi bila potrebna debela knjiga.

G. Janko je bil mehke in srčne narave; dobra štajerska duša. Rodil se je 1. marca 1914 pri Sv. Juriju ob ščavnici na štajerskem. V duhovnika je bil posvečen 11. junija 1944. Bil je iz družbe očetov salezijancev. Domo vino je zapustil v maju 1945.

V zmedi časa in ljudi, po Vetrinjski tragediji, ko so se mnogim zmešali pojmi naše revolucije: prejšnji prijatelji boreci, danes preživeli priče naše najžalostnejše tragedije, vrnitve in umora naših domobrancev, so si postali sovražniki. Tragedija in razočaranja; s starši so bili zaznamovani otroci.

Pričelo se je razseljevanje iz vetrinjskega polja v razna taborišča po Koroškem in na Tirolsko. Eni smo odhajali v Lienz, drugi v Spittal na Dravi. Ko smo stopali skozi velika taboriščna vrata lienskega taborišča, še nismo vedeli, da so bile te lesene barake nekaj tednov poprej neme priče nasilne ugrabitve ruskih protikomunističnih borcev — kozakov po sovjetski vojski.

Tam sem spoznal č. g. Mernika, ko nas je pričel zbirati k popoldanskim igram in nato k večerni skupni molitvi. Ustanovil se je mladinski dom, katerega so vodili g. Janko in njegovi sobratje salezijanci. Bili so kakor žarek, ki je ogreval mladino in jo privlačeval.

Č. g. Mernik je bil vedno vedrega obraza. Za vsakogar je imel toplo besedo. Pomagal je, kjer je bila sila največja, dajal in tolažil po načelu, kar dela desnica, naj ne ve leвица. Votil nas je na izlete. Spremljal nas je na izlete. Spremljal nas je na počitniških kolonijah ob Klopinskem in Zablaskem jezeru. Z lepimi jutranjimi in večernimi mislimi, nas je usmerjal k Mariji in po Njej k Jezusu.

Bil je središče in srce vsega dela za mladino. Vedno in znova je razvijal svojo dejavnost med mladino. Neprestano je izkal zvez pri angleških oblasteh in sredstev, da bi ji z njimi mogel pomagati tudi materialno. Brez pretiravanja lahko trdim, da je bil g. Janko Mernik najbolj priljubljen duhovnik med vso šolsko in doraščajočo mladino: tako med fanti kot dekletimi. Bil je eden izmed največjih slovenskih ljubiteljev mladine in eden največjih vzgojiteljev. S svojo besedo in srčnostjo, s svojim smehljajem in toplim pogledom je privlačeval mlada srca.

Njegove bogate misli in lepe prisprodebe pri večernih molitvah pri raznih sestankih, pri šolskih sv. mašah je prevevala globoka ljubezen do Marije in Jezusa, kakor je to delal njihov ustanovitelj sv. Janez Bosco.

Prišla je selitev lienskega taborišča v Spittal na Dravi. Tam se je slovensko življenje še okrepilo. Mladinski dom je bil znova žarišče vse mladine. Očetje salezijanci in salezijanski bratje so organizirano vodili in vzgajali mladino. Vrstili so se sestanki, akademije in razni izleti. Mladina je bila zaposlena z delom in učenjem in z zdravo zabavo. Po šolskem pouku je bilo najprijetnejše razvedrilo v Mladinskem domu.

Čas je tekel. Slovenski begunci v spittalskem taborišču smo se pričeli razseljevati. Vedno bolj se nam je približeval ameriški ikontinent, nas obljubljen dežela miru in dela. Daleč preko Atlantskega oceana so se usmerjali pogledi večine slovenskih beguncev.

Pričelo se je izseljevanje v Argentino. Večina slovenskih beguncev iz spittalskega taborišča je odšla tja. Z njimi je odšel tudi g. Janko Mernik; šel je s svojo mladino, kakor pastir za svojo čredo.

Prvo njegovo delovanje na argentinskih tleh je bil salezijanski zavod sv. Janeza Evangelista v okraju Boca. Od tam je iskal primeren kraj za slovensko mladino, dokler ni našel po svoji iznajdljivosti v velikem salezijanskem kolegiju v Ramos Mejía pripravnih prostorov.

V tem zavodu se je pričela zbirati vsa slovenska mladina iz Velikega Buenos Airesa; bivši gojenci iz Avstrije, Slovenska fantovska zveza, itd. Znova je pričel zbirati g. Mernik fante in dekleta okoli sebe. Ustanovil je dva mladinska doma za fante in dekleta. Znova se je pričelo razvijati živahno družabno življenje ob sobotah in nedeljah. Pričeli so se znova turnirji v šahu, v namiznem tenisu, v odbojki itd. Na raznih kulturnih večerih smo se poglobljali v sodobne probleme, ali v nova znanstvena odkritja, ki jih je mojstrsko razlagal pokojni g. J. Hafner. Nepozaben bo gotovo ostal vsem obisk pokojnega prevzvišenega škofa dr. Gregorije Rožmana v Mladinskem domu, ko se je zbralo okoli njega nad sto fantov, kako so nam žarela oči in nas je napolnjevala radost, da smo se lahko prosto pogovarjali z našim vladiko. Škof dr. Gregorij Rožman je bil lepo presenečen nad tako plodovitim delom g. Janka Mernika za slovensko mladino v Argentini.

Manj poznano delo g. Janka Mernika je bila njegova pomoč študirajoči mladini. Kolikim fantom in dekletom je omogočil nadaljnje študiranje v salezijanskih zavodih! Mnogi od teh fantov in deklet so danes goreči salezijanski duhovniki in redovnice Marije Pomočnice, ki plodovito delujejo med argentinsko mladino.

Pričela se je organizirati slovenska skupnost v San Justu; č. g. Mernik je vodil nedeljske božje službe od prvega začetka do njegove bolezn. Stalno je bil v pomoč s svojimi nasveti in pomagal s svojim poznanstvom, kjerkoli je bilo potrebno. Vsi slovenski rojaki v San Justu in okolici so ga ljubili. Vsako leto je po domovih slovenskih rojakov blagoslavljal velikonočna jedila. Zanimal se je za vse rojake v potrebi in težavah. Mnogim je pomagal, a pri srcu mu je vedno bila mladina. V Našem domu je imel veliko lepih govorov in sestankov s fanti in dekleti. Pri slovenski službi božji je vodil slovensko srenjo v svojih nedeljskih pridigah po Mariji k Jezusu.

V zadnjih letih je prenesel svoje delovanje v Ateneo bivših salezijanskih gojencev. Tam je s svojo žilavostjo uredil moderno restavracijo, plavalni bazen in vse spremenil v moderen družinski klub bivših salezijanskih gojencev. Njegova vsestranska delavnost je segala preko slovenske srenje do domače argentinske mladine in to v šoli, kjer je g. Janko Mernik poučeval več predmetov, in tudi v Ateneu bivših salezijanskih gojencev.

Bog ga je poklical po dolgem trpljenju k sebi. Č. g. Janko je opravil veliko delo za slovensko begunsko mladino v Avstriji in v Argentini. Njegov spomin in delo pa naj živita med nami in nam bodita svetel zgled za bodočnost v zmedi časa, da bi znali nositi v svojih srcih luč vere, besedo domovine in ljubezen do svojega bližnjega.

A. M.

Tema za razmišljanje:

Zmaga ima mnogo očetov; poraz je vedno sirota

Rommel.

Stanetu Kožarju v slovo

En teden pred Tvojo smrtjo mi je povedal Tvoj brat Janez, da se nahajaš hudo bolan v sanatoriju. Obljubil sem mu, da Te bom obiskal, a Tvoja nagla smrt mi je to preprečila.

Pokojni Stane se je rodil 8. septembra 1926 v vasi Javorje — Škocijanu pri Turjaku. Ob času izbruha revolucije je bil še mlad in se je kot 17 letni fant priključil ob ustanovitvi slovenskega domobranstva v naše vrste. Bil je nekaj časa v šolski četi v Ljubljani, a pozneje ga srečamo v 63. četi v Ribnici. Ta četa se je pozneje vključila v Višnjegorski udarni bataljon, v katerem se je izkazal Stane kot zelo hraber borec. Udeležil se je številnih borb, med drugimi tudi one v Kriški vasi. Ob koncu vojne se je umaknil z ostalimi v Avstrijo, kjer se je po naključju rešil vračanju in s tem življenje. Iz Avstrije se je kmalu umaknil v Italijo, od koder je emigriral v Argentino. V San Justu si je ustvaril lastni dom in družino.

Dne 27. septembra 1967 ga je doletela huda prometna nesreča. Na najdaljši ulici mesta Buenos Airesa „Rivadavi-ji“ pri Ciudadeli je hotel prekoračiti to cesto in ga je podrl avto. Vsled hudih in številnih poškodb se je zdravil skoraj dve leti po raznih bolnišnicah in se je le delno pozdravil. Od dneva nesreče pa do smrti je bil revež ter je bil v veliki meri odvisen od pomoči brata, soborcev in prijateljev. V začetku letošnjega leta se mu je zdravstveno stanje zelo poslabšalo in se je najprej zatekel k bratu in njegovi družini v Monte Grande, od koder je bil odpeljan v buenosaireški sanatorij „Lavalle“, kjer je na Veliko soboto 13. aprila 1974. umrl. Prepeljan je bil na mrtvaški oder v San Justo, kamor so ga hodili kropit številni prijatelji, znanci in soborci. Na zadnji poti na sanjuško pokopališče dne 15. aprila so ga poleg njegovih domačih spremljali številni borci, prijatelji in znanci. Pogrebne obrede s sv. mašo je odpravil msgr. Anton Orehar. Pri odprtem grobu se je od pokojnika poslovil prof. Vinko Logar v imenu borcev in slovenskega državnega gibanja, čigar član je bil.

Dragi Stane: pridružil si se svojim soborcem — mi Te bomo ohranili v lepem spominu, želeč Ti miren počitek v argentinski zemlji.

Tvojim domačim naše sožalje.

V imenu soborcev: Savo

Gospod „tovariš“ Franc Šetine – in Žužemberk

(Nadaljevanje)

Mesto Žužemberk! Kdaj je Žužemberk postal mesto mi ni znano, čeravno sem doma 4 in pol kilometra severovzhodno od Žužemberka in vsi prav dobro vemo, da je bil samo trg.

V gornjem citatu iz knjige g. dr. Sircu o iskrenosti pisca ne samo da dvomim, ampak preprosto v njegovo objektivnost do domobrancev in Dolenjcev sploh ne verjamem. Da bi g. dr. Sirc kot intelektualec njegovega kalibra resnično ne poznal miselnosti prebivalstva na tem področju, na katerem je kot partizan (če je spadal med „rdeče“ borce—topovsko hrano — in ne med one, ki so čuvali svoje glave v Kočevskem Rogu, Črnomošnjicah in Beli krajini, podobno kot so to delali naši vodilni v Ljubljani) bil nešteto-krat na begu pred domobranci, „jurišal“ po Krki brez mostov v varnejšo Suho krajino, odnosno v kočevske gozdove. Pri takem podcenjevanju partizanske obveščevalne službe, katera ni bila samo odlična, ampak briljantna, pri najboljši volji ne morem soglašati. Ako so preprostosti partizani točno vedeli s kom simpatizira prebivalstvo in ne samo to, temveč so točno vedeli za posamezne hiše, katere so čisto „bele“, „rdeče“, „lisaste“ itd. Pa da g. dr. Sirc tega ne bi vedel?

Za primer točnega partizanskega obveščanja svojih podrejenih naj navedem samo en primer: Leta 1944, ko je na Dobravi stala ena izmed hrvaških partizanskih brigad, je pri neki hiši rekel hrvaški partizan brez čina da ve, da je tukajšnje prebivalstvo partizanom sovražno in da so vsi domobranski. Potem pa je svoje poznavanje položaja potrdil z besedami: „U susodnom selu (Korita — op. pis.) imaju kot jedne kuče jednoga „crvenog“ i dva „bela“. Majka voli više „crvenog“ a otac „bela“..!“ (To je bilo točno!)

„Crveni“ partizanski poročnik je padel v borbi z domobranci blizu doma v Šahovcu; njegova brata domobranca sta bila vrnjena iz Vetrinja in ubita. Nekaj let po vojni je očeta in mater, 80-letna starčka, v njihovi lastni hiši, s sekiro pobil k njima priseljen zet, radi česar ga je sodišče v Novem mestu obsodilo na 14 let strogega zopora. Če pa sta oče in mati po smrti vseh treh sinov našla kompromis in ljubila vse enako, piscu teh vrstic ni znano.

Ne razumem, da „objektivnemu“ g. dr. Sircu ni prišlo na misel, da bi fanatičnim „rdečim žužemberčanom“, ki so bili tako proti domobrancem, staval zelo preprosto vprašanje: ali so med revolucijo živeli v Žužemberku in če so sploh domačini? Da jih ni vprašal, je naravno, ker je odgovor dobro poznal. Mislim, da bi to v knjigi lahko zapisal, saj je bil na svobodi, razen če se kot bivši-partizan ne čuti osebno prizadetega pri največji slovenski narodni drami.

Kaj je torej pičilo šetinca? Zelo preprosto. Žužemberk in vse področje na obeh straneh Krke je bilo najdalj časa „osvobojeno ozemlje“ (komunistični teritorij) in prav radi tega je bilo — ali je še — najbolj protikomunistično v Sloveniji. Tukaj so se vršili najhujši boji med domobranci in partizani, kateri so bili vedno tako vražje tepeni. Najbolj razbit kraj v Sloveniji je bil Žužemberk, kar gre zahvala partizanskemu topništvu (Italijani in Nemci žužemberka s topovi niso nikoli obstreljevali) in bombardiranju z letalom, katerega je vozil bivši jugoslovanski aktivni letalski podporočnik Karel Gole, doma iz Gorenje vasi pri Dobrniču, ali kakor so ga stari domačini imenovali: „Barleč“, lemenatar. To pa radi tega, ker je bil nekaj časa v semenišču, predno je šel v vojno akademijo, katero je dovršil tik pred vojno. Po vojni so ga njegovi tovariši nad Beogradom vrgli iz letala brez padala. Verjetno je po „osvoboditvi“ iz „heroja“ postal „izdajalec“ (kar bi bilo podobno g. Sircu). Ob takem nočnem letalskem napadu v noči 8. aprila 1945 sem bil v Žužemberku.

Za boljše razumevanje samo par primerov:

Partizani so premagali Vaško stražo v Ajdovcu 11. decembra 1942 in pri tem pobili 40 Ajdovčanov. Od teh so jih 21 pobili kot ujetnike za Brezovo reberjo. Požgali so cerkev, župnišče, šolo in Gnidovčev Prosvetni dom.

Za Stavčo vasjo so leta 1943 zverinsko mučili sedem mladih fantov iz Ajdovca, predno so jih s koli pobili. Žrtve so imele polomljene ude, populjene lase itd. Kot je bil to običaj pri komunističnih umorih...

Maja 1943 so požgali šolo v Dobrniču.

Oktober 1943 so v Baragovem domu v Dobrniču imeli komunisti ustanovni občni zbor komunistične ženske zveze (AFŽ), na katerem je govoril znani angleški major William M. Jones.

Po nemški ofenzivi oktober-november 1943, so komunisti nanесли slamo v Baragov dom in ga brez vsakega vzroka požgali.

23. aprila 1944, so partizani požgali vas Dobravo (25 hiš) samo zato, ker je bila „bela“. Iz vasi je bilo 28 domobranec in en prisilno mobiliziran partizan, ki je imel dva brata domobranca. Tako je bilo razmerje povsod na tem ozemlju.

V Suhi krašini so partizani požgali veliko vas Žvirče, ker ljudje niso marali sprejeti obhajila iz rok partizanskega „škofa“ dr. Mikuža, katerega so smatrali za vsiljenca. To je samo par primerov, ki jih lahko naštevamo v nedogled.

V predvojnem Žužemberku so bile 4 cerkve, poleg grajske kapele. Farno cerkev v Zafari, ki je bila umetnina, je dal požgati poveljnik partizanske 18. „divizije“ Semič-Daki. Njegova „divizija“ je bila tam vedno tepena in se je maščeval nad cerkvijo, katere razvaline danes komunisti imenujejo „Belogardistična trdnjava!“ Cerkev (podružnico) na Cvibljju so partizani med vojno minirali, kot so požgali „predmestje“ Žužemberka, Cvibelj. Cerkev v trgu pa so po vojni podrli, ker je bila v napoto. Cerkev

so hoteli podreti s prostovoljci, pa jih v vsej Suhi krajini niso mogli dobiti, čeravno so jim obljubljali mastne zasluzke in vso tehnično pomoč. Končno so morali ljudi prisiliti, da so podrli cerkev. Ostala pa je še manjša podružnica pri sv. Roku na drugi strani Krke, kamor je za stare ljudi na tak grič težko hoditi.

Da se je šetinc spravil nad duhovščino, je zopet vzrok v preteklosti. V Žužemberku je namreč imel Izvršni odbor komunistične OF na svojem teritoriju (pravilno: na teritoriju, ki je pripadal vsem in nikomer) edinstveno duhovniško konferenco 3. avgusta 1942. OF je zastopal katoliški sopotnik Edvard Kocbek, duhovščino pa dekan K. Gnidovec. Po pisanju komunističnega „zgodovinarja“ Frančka Sajeta (*Belogardizem, stran 464*, predvojnega stalnega gosta po župniških in ultra katoliškega fanta, ustanovitelja in predsednika Katoliške akcije v Prečni pri Novem mestu — po njegovem izrazoslovju bi rekli — KLEROFAŠISTA!) iz vse Suhokranjske duhovščine je bil za sodelovanje OF samo dobrniški župnik Ignacij Omahen. Kar pa je Saje pozabil napisati je to, da je bil župnik Omaha tudi edini predvojni protikomunistični ekspert, ki je imel v času španske revolucije celo serijo pridig o komunizmu. Na njegovo pobudo so se kazale skioptične slike iz Španije; v Baragovem domu so se prirejale izrazito protikomunistične igre kot npr.: Pod škrlatnim plaščem, Krvava Španija, Pod Sovjetsko zvezdo, itd. Iz župnišča se je razpečavala protikomunistična literatura. Med revolucijo nihče ni mogel verjeti, ko je partizanski funkcionar rekel: „Župnik pa je naš človek, nosi stalno v žepu “Slovenskega poročevalca”...“ Bil je „rdeči“ župnik, ki je imel „belega“ kaplana, katerega so partizani l. 1942 aretirali in po enem tednu zasliševanja izpustili. Ko pa so šli v drugič po njega, da ga ubijejo, je to po nerodnosti partizanov izvedel. V hiši, kjer so morali kuhati partizanom, je gospodinja slišala, ko so se pogovarjali, „gredo po ta mladega farja“... Naglo je poslala otroka z novico kaplanu, ki je 15 minut pred partizani pobegnil na „neosvobojeno ozemlje“ v Žužemberk!

Po končani vojni, ko je bilo več njegovih faranov v Novomeški domobranski skupini in so se doma skrivali, so njihovi svojci hodili prositi župnika, da bi zanje posredoval pri „rdeči“ oblasti, jim je odgovarjal: „Kar so zaslužili, to bodo dobili...“! Samo iz njegove fare so komunisti PO VOJNI POBILI NAD 200 LJUDI! (pisec teh vrstic je njegov učenec!)

Po premestitvi pomiloščenega dekana Gnidovca v neko hribovsko faro na Gorenjskem, kjer je tudi umrl, oblastniki niso dovolili, da bi ga pokopali v Žužemberku ali Ajdovcu; na njegov pogreb je šlo zelo veliko ljudi iz Suhe krajine. Dekan Gnidovec je bil pastir, ki ni prepustil svoje črede volkovom, ampak je bil z njo do konca.

Po njegovi premestitvi je ljubljanska škofija imenovala za dekana žužemberške dekanije edinega „rdečee“ pobarvanega duhovnika — Ignacija Omahna. To je bila prava moralna klofuta cerkvi zvesti čredi. To in še

mного več je danes samo še zgodovina. Današnji žužemberški župnik nima z gornjo preteklostjo nobene zveze. Ima pa svoj podedovani izvorni „greh“. Šetinc ga ni povedal, zato ga bom zapisal jaz! Župnik Jakoš je sin Lojzeta Jakoša, katerega so komunisti leta 1942 ubili skupno z župnikom Nahtigalom in kaplanom Cvarom v št. Rupertu na Dolenjskem. Iz šetincevega „obračunavanja“ bi sklepal, da se župnik in njegovi farani še niso spreobrili k Marxovi veri. Vsa čast jim!

„Rdeči“ borci so se torej zbrali v Žužemberku... Nič novega! Star pregovor pravi: „Zločinci se radi vračajo na kraj svojega zločina!“... In nikjer v Sloveniji komunistični zločin ni tako velik, tako grozen, kot tukaj.

„Domači oblastniki so jih povabili in obljubili plačati stroške...“ Kdo so sedanji žužemberški oblastniki? Ali so bili rojeni, odnosno so med revolucijo živeli na tem področju? Prepričan sem, da ne! Kar se tiče financiranja, je zelo preprosta zadeva, saj so komunistično zabavo financirali domobranski ljudje. Torej sta v obeh primerih z enim udarcem ubiti dve muhi.

Končno je šetinc ves svoj tisti „rdeči“ golaž še malo popoprjal z klerikalizmom in belogardizmom...

Šetinc je lahko brez skrbi pred klerikalizmom, saj ni bil sposoben obdržati oblast tedaj, ko jo je imel; niti ni bil sposoben preprečiti revolucije in naj bi sedaj, skoraj po 30 letih likvidacije, postal zopet strašilo? To pa je le malo preveč neumna šala. Ob šetincevem govoru pa naj bi nam v svetu poskočilo srce od veselja... „Šetincev govor bo torej dobro del ne le partizanskim borcem, katerim je bil namenjen, ampak tudi domobranskim...“

(Sledi.)

Duhovniki v Dachau-u

Izšla je knjiga „Duhovniki v Dachau“, ki je dokumentacija o skoraj 3 tisoč duhovnikih, ki so pod Hitlerjevim režimom bili pregnani v slavno taborišče Dachau; napisana je po podatkih duhovnika Emila Thoma, župnika v bližini Dachaua. Ker je nekaterim poljskim duhovnikom dovolil maševati v njegovi cerkvi, je gestapo tudi njega zaprl v Dachau. Čeprav ni imel ne svinčnika ne papirja, si je pomagal, da je redno zbiral imena in podatke tam interniranih duhovnikov, čeprav je bilo, to zelo nevarno. Ob koncu vojne je že imel dva debela zvezka podatkov o duhovnikih v taborišču. ki jih je rešil tako, da jih je zavil v zamazano srajco. V zapiskih so podatki o 2.798 duhovnikih dvajsetih narodnosti.

Gradimo slovensko prihodnost

Ob priliki 19. slovenskega dneva v Argentini je nad tisoč udeležencev sprejelo naslednjo resolucijo:

Slovenci v Argentini, zbrani na slovenskem dnevu, 21. aprila 1974, v Slomškovem domu v Ramos Mejía, zavedajoč se, da smo neločljivi del slovenskega naroda, ki se že tisočletje bori za svoj narodni obstanek, in v smislu gesla današnjega dne: GRADIMO SLOVENSKO PRIHODNOST, izjavljamo:

1. Kljub dolgoletnemu nasilju organiziranega materializma v matični domovini, čutimo s svojim narodom, občudujemo junaštvo bratov, ki vztrajajo na domačih tleh kot nosilci verskih in kulturnih idealov slovenskega naroda.

2. Čutimo se eno z rojaki na Koroškem, Tržaškem, Goriškem, Beneški Sloveniji, Reziji in Kanalski dolini v njihovem boju za pravico živeti in delati kot del slovenskega naroda.

3. Prepričani smo, da mi zdovski Slovenci nosimo soodgovornost za kulturno in gospodarsko rast svojega naroda.

4. Ugotavljamo, da smo zdovski Slovenci svobodni, vendar ogroženi od življenskega materializma, ki ga nam vsiljuje sodobna družba. Slabita nas razcepljenost in nezadostna pripravljenost za skupno delo, ki izvirata iz zapostavljanja verskih in kulturnih vrednot v vsakdanjem življenju.

5. Zavedamo se, da je mogoč obstoj narodov le tedaj, če ta sloni na idealizmu posameznikov; zato se v skrbi za slovensko prihodnost, na tem slovenskem dnevu ob podobi Marije Kraljice Slovencev *obvezujemo*:

1. Storit ćemo vse, kar je v naši moči, da pomagamo našemu narodu do čim prejšnje verske in kulturne svobode.
2. Zavestno in organizirano se hočemo posvetiti delu za slovensko prihodnost, ki ni odvisna samo od tujih odločitev, marveč tudi in predvsem od narodove volje do življenja.
3. Podprli bomo vse, ki se borijo in trudijo za slovensko prihodnost na temeljih pravic in ljubezni.
4. Z ostalimi zdorskimi skupnostmi v svetu hočemo gojiti slovensko kulturno življenje, z ustvarjanjem in ohranjanjem zlasti tistih vrednot, ki so onemogočene narodu v domovini.
5. Poživil bomo delo v naših domovih in organizacijah in k temu pritegnili našo mladino, ki je porok naše bodočnosti.
6. Okrepiti hočemo svoj krščanski optimizem, da bomo tako mogli premagati vsako malodušje in utrujenost, da bomo znali vztrajati, dokler ne dosežemo postavljenih ciljev.

7. Zavedamo se, da je usoda slovenstva tako v domovini kakor tudi v zamejstvu in zdomstvu naša skupna naloga. Zato mi, ki živimo svobodni v velikem svetu, nosimo še posebno odgovornost.

Marija je vedno bila, je in bo Kraljica slovenskega naroda in k Njej danes vrejo naše molitve za uresničitev naših ciljev!

MNENJA IN VRENJA

Franc Bükvič: Ljudje iz Olšnice

Izdala in založila Slovenska kulturna akcija.— Ovitek: arh. Marjan Eiletz. —Tiskala in vezala: Editorial Baraga SRL — Buenos Aires, 1973. Str. 316.

Pod naslovom „Ljudje iz Olšnice“ je Slovenska kulturna akcija v Buenos Airesu kot svojo 87. publikacijo obelodanila dve noveli in štiri črtice — ali kar že pač naj bodo — v Združenih državah živečega prekmurskega pisca Franka F. Bükviča.

Pisca so le redki poznali po njegovem romanu-prvencu „Brezdomci“ izza neposrednih let po vojni, ko slovenski protikomunistični zdomci še za vsakdanje preživljanje niso imeli zadosti sredstev in zato razmeroma dragih knjig niso mogli kupovati. Širšemu krogu bralcev je postal nekoliko bolj znan šele, ko je z letom 1956 začel tu in tam priobčati svoje literarne prispevke v Meddobju.

Ko preberemo to Bükvičevo zbirko, se moramo nujno spomniti, da je svojčas bil za nekatere merodajne ljudi pri Kulturni akciji celo Karel Mauser preveč — večerniški. (Sedaj to že lep čas ne drži več. Sedaj je tudi za Kulturno akcijo Karel Mauser že dober: celo močno dober.) S tem kajpak še zdaleč ne kanimo reči, da pričujoča Bükvičeva zbirka ne bi zaslužila izida pri Kulturni akciji. To velja v polni meri vsaj za noveli Papirničar Aleš na začetku in Upanje na koncu zbirke. Tiste štiri vmesne stvari, za katere zares ne vemo, kam z njimi, bi pa resnično lahko brez škode — ali celo koristno — iz knjige izpadle. Ker se tudi največjemu umetniku utegnejo izmuzniti izpod peresa nekatere banalnosti, so takšne iveri za splošno poznanje pisca opravičene v njegovih zbranih delih; nikakor pa ne spadajo v zbirko pisca, ki naj se šele uveljavi v bolj širokem krogu bralcev, za katerih zahtevni okus ima vsaj v zdomstvu prav Slovenska kulturna akcija v Buenos Airesu posebne zasluge.

Z omenjenima novelama pričujoče zbirke je Frank Bükvič vpeljal v naše pismenstvo nov, doslej nepoznan element prekmurskega Žida z njegovo medvojno usodo. Ker nedvomno zna z ostrimi potezami krepko orisati značaje svojih junakov in ker se pri tem drži izrazite manire pisanja takojšnjih

povojnih let, ko doma pisci „socialističnega realizma“ v ihti dokazovanja „osvobodilnega boja“ še niso odkrili, da npr. Nemci niso zmožni dajati samo in izključno nujno zločinskih nacističnih karikatur, temveč mogoče tudi kaj drugega — posebej kupe deviz kot nadvse dobrodošli in hudo čaščeni turisti ter odjemalci v rdečem raju obubožane delovne moči —, se mu je ob izvorni snovi zunanji dramatski prijem kar lahko posrečil v meri, da bomo težko našli povprečnega bralca, ki bi knjigo odložil, preden je eno ali drugo omejenih novel prebral do konca.

Predsednik in knjižni urednik Slovenske kulturne akcije univ. prof. dr. Tine Debeljak v svoji spremni besedi o pisatelju na koncu zbirke pravi, da se je Frank Bükvič učil pisati pri Mišku Kranjcu. Dr. Tine Debeljak to ugotavlja ob reminiscenci na Bükvičevega prvenca Brezdomci.

Če v pričujoči zbirki objavljeni sadovi Bükvičevega učenja niso zrastle sočasno z njegovim mladostnim prvencem, pa moramo tudi po 25 letih ugotoviti, da je pisec, ki je odkril svoj rojstni dan med orjakoma Goethejem in Tolstojem ter v tem času postal profesor kar dveh svetovnih literatur — nemške in ruske — na jezuitski univerzi v Fairfieldu, izjema pravila o učencu, ki je mojstra prekosal. Od Kranjčeve pisateljske kakovosti so te novele še vedno tako daleč kot njegov mladostni prvenec.

Bükvičevo opravičilo, da že od leta 1941 živi med samimi tujci in da zdelaj v Ameriki predava v angleščini in nemščini, vsaj za slog ne drži, če ga za sintakso dopustimo. Saj niso redki slučajji, da sintakso tudi največjim mojstrom besede popravljajo za to poklicani strokovniaki; kar je zatrdno bil slučaj v pričujoči Bükvičevi zbirki. Ker navzlic tujemu okolju rodnega jezika očitno ni pozabil — sicer gotovo ne bi pisal v slovenščini —, bi kot univerzitetni profesor dveh svetovnih literatur, čigar poglavitna dejavnost je predvsem branje, spoznavanje in proučevanje teh literatur — če seveda pravilno razumemo vlogo in nalogo profesorja za literaturo na ameriški jezuitski univerzi —, prav po slogu sedaj že moral prekositi svojega mladostnega učitelja Miška Kranjca.

Isto opravičilo bi v še večji meri moralo potemtakem veljati za vse naše zdomske književnike. Kot tipičen primer naj zopet omenimo Karla Mauserja, ki mora za branje in učenje — če se kot resnično pozvani služabnik slovenske besede naj sploh še česar priuči — krasti samo hudo kratke trenutke spanju in počitku, sicer pa dolge dneve in nočne šihte poslušati monotono grobi napev brušenja svedrov. In vendar bi pisatelju Karlu Mauserju morda lahko oponesli eno ali drugo zadevico, nikoli pa njegovega svojskega stila in klenega jezika. Slično je z vsemi drugimi, ki si ne služijo preživljanja z branjem in študijem svetovne literature, temveč je njih obstanek vklenjen v neprestani fabriški delavniški, trgovski, finančni žargon.

Zato sumimo, da so v tej knjigi zbrani sadeži ostanek Bükvičeve zgodnje žetve z nekaterimi še infantilnimi zunanjimi efekti gole teatralnosti, ki

pa bralca pritegnejo, ker mu odkrivajo v slovenski književnosti doslej še ne obdelani element. To je seveda Bükvičeva lepa zasluga.

Hudo bi nam bilo, če bi nam Frank Bükvič zameril teh nekaj samo obrobni pripomb k njegovim Ljudem iz Olšnice, ki bi jih z analizo v globino bilo mogoče podkrepiti. Za to pa naše glasilo ni pozvano in ne razpolaga z zadostnim prostorom. Nismo jih zapisali univerzitetnemu profesorju dveh svetovnih literatur, iz katerih se lahko toliko naučimo. Napisali smo jin Franku Bükviču — slovenskemu pisatelju, ki ga izdajata njegov izvorni prijem snovi in pa predvsem dar za živahno, pestro kompozicijo, kakršne ne zasledimo pri vseh naših že uveljavljenih piscih. Tudi mu ne bodo odvrnile bralcev, ki bodo knjigo že zaradi novih motivov v naši književnosti radi jemali v roke ne glede na to, da bi se tu in tam utegnil rajti tudi kdo, ki bo morda celo posumil v prenos nekaterih prizorov iz tovrstne svetovne književnosti takojšnjih povojnih let. Zapisali smo jih s skromnim namenom, da jih ne bi bilo potreba ponavljati, če se bo zaresno lotil velikega teksta, ki ga tudi od njega pričakuje univ. prof. dr. Tine Debeljak v svoji besedi o pisatelju na koncu knjige.

Kot vse publikacije Slovenske kulturne akcije v Buenos Airesu, je v opremi arh. Marjana Eiletza tudi ta knjiga že na zunanjo privlačna. Nekoliko neokusno se nam vendarle zdi, da je ista pisateljeva fotografija, ki je priobčena na ovitku — v broširanem zvezdu celo na neločljivem ovratniku platnic —, potem v večjem formatu še enkrat prilepljena na stran pred notranjim naslovom.

Pi. Ka.

ZA BELEŽNICO

Bil je že čas...

V letošnji februarški številki *Slovenske države*, ki izhaja v Torontu, je univ. prof. dr. Ciril Žebot zapisal:

VOS-ini umori neoboroženih in od okupatorja nezavarovanih slovenskih osebnosti in družin v razdobju italijanske okupacije in sumarični pokol vrnjenih domobrancev leta 1945 nosita na sebi še dve posebni obteževalni okolnosti: V razliki od Hrvaške in Srbije ter drugih dežel v srednje-vzhodni Evropi zasedena Slovenija ni imela svoje „kvizlinške“ vlade. Tudi se slovenske oborožene enote niso borile proti zaveznikom, ne na vzhodni in ne na zahodni fronti. Vaške straže in poznejši Domobranci so bili izključno slovensko-samoobrambni pojav proti izpričani partijski strategiji načrtnega zlorabljanja „narodno-osvobodilne bor-

be“ za likvidiranje krščansko, demokratično in narodnostno usmerjenih Slovencev.

Bil je zares že čas, da je tudi univ. prof. dr. Ciril Žebot to zapustil napisano. Zaradi zaposlenosti mu seveda ne kratimo našega priznanja.

Slovenski Solženicini.

Ob glosi k članku *dr. Cirila Žebota* v februarski *Slovenski državi* pravi kanadski dopisnik *Sija* (Leto VI, št. 7, Bs. Aires 1. 5. 1974), da so našo slovensko resnico že davno pred Aleksandrom Solženicinom izpovedali naši

pisatelji in pesniki, ki so v slovenskem merilu prav tako pomembni, kakor je Solženicin v ruskem — Tine Debeljak, Karel Mauser, Mirko Javornik, Ruda Jurčec, Stanko Kociper, Branko Rozman, Zorko Simičič in vrsta drugih. V romanu, noveli, pesmi, osebnih spominih in pričevanjih. O tem in o zgodovinski, dokumentacijski, kulturno-politični in memoarski publicistiki v slovenski emigraciji bi bilo moč napisati zajetno knjigo.

Tako je! Mi bi samo še dodali, da so poleg v Siju poimensko naštetih naši Solženicini tudi vsi dopisniki Vestnika in Tabora — ne samo v slovenskem, ampak tudi svetovnem merilu —, ki že desetletja dokumentacijsko pričajo svetu še vse večje grozote komunističnega nasilstva, pa smo sami storili vse, da jih svet ne bi slišal...

F. G.

Prepovedana spominska plošča

Devetindvajset let je minulo od zadnje vojne, vendar komunisti niso niti za las spremenili svojega sovraštva do svojih nekdanjih nasprotnikov. Nasprotno, še danes kot nekdanj, postavljajo pred sodišče tiste, ki skušajo pokazati pieteto do padlih protikomunistov.

Sredi marca 1974, sta bila v Mostarju obsojena 37 letni Radovan Zelenković in 45 letni Gojko Prodan, češ, da sta razsirjala „sovražno propagando“. V čem je bila ta „sovražna propaganda“? Omenjena obsojenca, ki sta vsak dobila po dve leti zapora, sta grešila v tem, da sta občinskemu svetu v vasi Opličići predlagala, da naj se na novi cerkvi vzida spominska plošča padlim borcem med vojno, med katere sta vključila tudi imena dveh borcev, ki sta se borila v četniških enotah. Jasno je, da sta oba mladeniča bila mnogo premlada pred 29. leti, da bi mogla aktivno posegati v borbo, vendar sta imela dovolj poguma, da sta javno predlagala, da se izkaže spoštovanje padlim za domovino. Sodišče jih je obsodilo: češ, da je njun predlog del aktivne propagande nacionalistov in klerikalcev“.

Gornje postopanje komunističnega sodišča jasno pove, da je dolgoletno opevana bajka o liberalizaciji režima v Jugoslaviji resnično bila le slepilo za naivneže in slepce. Vsako še tako malenkostno nacionalistično gibanje je prepovedano, cerkev pa, kot vemo, preživlja novo krizo pritiska partije.

Vse, kar sta Zelenković in Prodan zagrešila, je to, da sta predložila, da naj se postavi spominska plošča vsem padlim v občini in med imena padlih sta vključila tudi imeni dveh četnikov, katere so Nemci ubili. Očividno je komunistično vodstvo še vedno želo občutljivo do protikomunistov, čeprav že skoro 30 let počivajo v raznoraznih grobovih in kraških jamah. Boje se njih duha, strah jih je, da bi ta duh obudil aktivnost svobodnjakov v zaslužjeni deželi.

Tako torej komunisti. Niso se in ne bodo se spremenili, to naj že vendar postane jasno vsem tistim, ki prigovarjajo, da je po 30 letih že čas, da se začne z dialogom z oblastniki doma in da se pozabi, kaj se je dogajalo med zadnjo vojno in revolucijo. Glasniki pozabe in sprave naj pazljivo preštudirajo današnji razvoj v Titovini in če so objektivni, bodo prišli do zaključka, da s komunisti ni in nikdar ne bo ne kompromisa ne kakršnihkoli dogovorov o spravi in dialogu. Dialog je možen in potreben z narodom doma, nikakor in nikdar pa ni mogoč z mogotci, ki predstavljajo današnje despotstvo v domovini. Priznanje krivde, spoštovanje do mrtvih in vrnitev časti tistom, ki so padli in bili pomorjeni, so prvi predpogoj za kakršnokoli spravo. Tega pa seveda komunisti ne bodo nikdar storili.

Vsi tisti, ki poznamo komunizem in njegovo zlo v vsej njegovi goloti, ne bomo nikdar imeli smisla za kakršenkoli dialog. Spokornjence in one, ki so pripravljene popraviti krivico, smo pripravljene sprejeti, nikdar pa zagrizene komuniste pa če tudi svojo taktiko vladanja ali zblíževanja previdno zavijajo po vetru. Naš odgovor je jasen — boj proti komunizmu z vsemi razpoložljivimi sredstvi, dokler narod ne bo resnično svoboden.

IZ PISEM

Uredništvu glasila Tabor:

Zanima me kakšna je usoda mojega članka „Človek — Bog“?

Moje stališče pa je bilo in ostane: da je naše naloga vzpostaviti v dušah vseh naših bližnjih kraljestvo prave krščanske ljubezni, miru in resnice. Zato moramo s svojimi dejanji potrjevati to, kar pridigamo. Krščanstvo mora preosnovati družabni red, da ne bi še dalje ostala uzakonjena laž in uzakonjena krivica. Vem, da je težko spustiti se z udobnega naslonjača in deliti solze s ponižnimi in razžaljenimi. Vendar to je potrebno. In najmanj, kar moremo storiti, je to, da vsaj mi sami ne ustvarjamo ponižanih in razžaljenih.

Naše pojmovanje krščanstva ne sme biti statično in nekritično, marveč mora biti dinamično in kritično v smislu, da se sami prerajamo v ljubezni in resnici v odnosu do vseh naših bližnjih. Mi nikakor ne smemo ostati samo „nasprotna stran“ proti materialistom — katerih načela so: laž, nasilje in eksploatacija slabih. Mi moramo imeti *svoja lastna načela in jih oživljati s svojimi deli*. Zato tisti, ki se drži načel materialistov, govori pa o krščanstvu, je prijatelj naših sovražnikov in naš sovražnik.

Ker veliko število tudi naših rojakov tiči v zablodah, je potrebno kritično osvetliti pojme v zvezi z našo osnovno nalogo v življenju, jih opredeliti in postaviti na pravo mesto. Tak namen tudi imam s člankom „Človek — Bog“.

Prav hvaležen Vam bom za objavo mojega pojasnila k mojemu članku „Človek — Bog“, ki ste ga objavili v Taboru št. 3/74.

S toplimi pozdravi

Vaš

Ratko šušteršič

DAROVALI SO:

Za zavetišče:

Slovenski rojaki: Caracas — Venezuela:

(V bolivarjih)

Ciril Bartol	88.—
Maks Sodja	86.—
Ivan Rojnik	50.—
Anton Jakoš	50.—
Jože Razgoršek	50.—
Rudi Kelbič	50.—
Janez Grile	50.—
Lovrenc Ilija	43.—
Anton Boštjančič	42.—
Aleksander Mayer	30.—
Tončka Brundola	20.—
	(pesov)
Širca Eduard	26.—
N. N., Capital	488.—
Razni dohodki	180.—
Vester Franc	26.—
Jagodic Florjan	50.—
Golob Franc	26.—

N. N., Luján	6.—
Kosilo v zavetšču, 7. 4. 1974.	788.88
Tičar Beno	100.—

V spomin na pok. *Staneta Kožar:*

Rajer Simon	100.—
Rožanec — družina	100.—
Zrimšek — družina	50.—

V spomin pok. *rev. Janeza Mernik:*

Dolenc Vencelj	100.—
ga. Maček	100.—
Amon Janez	1000.—
Tomaževič Lovro	100.—
Tomaževič Franc	100.—
Tomaževič Anton	100.—

V spomin na pok. *Naceta Fink st.:*

Hafner — družina	100.—
------------------------	-------

V spomin na pok. *mamo in očeta:*

Zrimšek Anton	100.—
---------------------	-------

V spomin na pok. *Slavkota Tršinar:*

Rigler Radivoj	23.—
Matičič Lina	50.—
Matičič Tomaž	50.—

SLOVENSKO ZAVETIŠČE JE DELO VSE SLOVENSKE EMI-
GRACIJE IN NIHČE NIMA PRAVICE ZASLUG. VSA PRA-
VICA JE PRAVICA REVEŽEV, ZASLUGA PA PRIPADA NA-
ŠIM MRTVIM. SLOVENSKO ZAVETIŠČE JE IZGOVORJENI
KOT POMOČI POTREBNIM SLOVENCEM.

V S E B I N A

Ofensiva comunista entre los estudiantes	113
Ob obletnicah (d. d.)	114
Za 30-letnico Grčaric (J. Sladič)	116
Hlapčevanje — slovenska tradicija (F. S.)	120
Beseda soborcem v Argentini (Zdravko Novak)	123
Tema za razmišljanje (F. G.)	128
Primarij dr. V. Meršol — 80-letnik (dr. S. K.)	129
Janez Matašič je Abrahama srečal	134
Zgodba o dveh Aleksandrih (K. K.)	1 5
„Vi ste se za vero borili...“ (Jože Cerar)	139
Naši mrtvi	145
Gospod „tovariš“ Franc šetinc — in Žužemberk (F. Slak)	151
Duhovniku v Dachau-u	154
Gradimo slovensko prihodnost	155
Mnenja in vrenja: Ljudje iz Olšnice (Pi. Ka.)	156
Za beležnico	158
Prepovedana spominska plošča (F. G.)	159
Iz pisem	160
Darovali so	III

Correo
Argentino
Sucursal
J. L. Suárez
(Bs. As.)

TARIFA REDUCIDA
Concesión Nº 8133

FRANQUEO PAGADO
Concesión Nº 2619